

TIZENNEGYEDIK JELENTÉS.

AZ

E. M. K. E.

1898. ÉVI

JELENTÉSE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AZ 1897. ÉVI NOV. HÓ 20-ÁN KOLOZSVÁRT TARTANDÓ

XIII. RENDES KÖZGYÜLÉS ELÉ TERJESZTENDŐLEG

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL

IRTA ÉS ÖSSZEÁLLITOTTA:

SÁNDOR JÓZSEF,

T. ALELNÖK-FŐTITKÁR.

KOLOZSVÁRT.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

105738

GYÁSZ

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ

Ő Felségeért.

Sz. 563 – 98.

Tisztelt Közgyűlés!

Örökre telejthetetlen a magyar nemzet történelmében az a nap, a melyen a haza és a magyar nemzet Erzsébet királyné Ő Felségét, Magyarország nagyasszonyát és a magyar faj védőangyalát elvesztette.

Méltán borul tehát gyászba egyesületünk is, mely különösen a magyarság érdekeinek szolgálatában áll, ha máskülönben is önmagától nem következnék, hogy nem érheti a nemzetet oly fájdalom vagy veszteség, mely egyszersmind egyesületünket is ne sújtaná, és ha a magyar faj ismert hűségének és király-szeretetének megfelelően, nem volna egyesületünknel is kezdettől fogva hagyomány, Ő Felsége a király és a legmagasabb királyi ház minden örömében és bánatában osztozkodás.

Ő Felsége a király egyesületünk fennállása óta kétszer fogadta az Emkét s zászlónk nyelében Ő Felsége legmagasabb nevét viseli az első szög. Legutóbbi közművelődési kiállításunkat is Ő Felsége látogatásával kitüntetni kegyeskedett és Ő Felsége sajátkezü aláírását viseli az a diszoklevél, melyet az Emke országos közművelődési és közgazdasági tevékenységeért az Ezredéves kiállítás alkalmából kiérdemelt. Ő Felsége a király fejedelmi beleegyezésével történhetett, hogy néhai b. e. Rezső trónörökös Ő Felsége és Fenséges neje az Emke budapesti nagy bálját az egyesület első éveiben személyes megjelenésökkel tüntethették ki, — és azon kívül is számos az az érintkezés, a melyben az Emke mélyen érzett alattvalói hódolatát tanusíthatá. Viszont a királyi kegy sugarait egyesületünk is a fentiekén kívül nem egy esetben érezheté. Iskoláink és óváink a legmagasabb helyről több esetben részesültek anyagi segélyben, — s az Emke is kezdettől minden alkalmat megragadott, hogy hűségének, hálájának és ragaszkodásának adjon kifejezést.

Hiszen mi az Emke feladata, ha nem a Haza és a Kirdly szolgálata?

Annál őszintébbek tehát könnyeink, mikor a történelem legmagyarabb királynéját, a magyar nemzet Nagy-Asszonyát siratjuk, ki igazán a mi törekvéseink kifejezője, a magyarságnak és magyar fajnak védőangyala volt.

Épen azért minden további indokolás nélkül, a fájdalom és gyász le-
sújtó érzelmeivel az igazgató-választmány nevében terjesztjük elő, méltóztat
a közgyűlés bánatosan tudomásul venni, hogy a szörnyű veszteség hírére:

1. A directorium rendkívüli ülést tartva, megállapodott azokban a
módozatokban, melyekkel az egyesület mély gyászát kifejezheti. Ennek alapján:

2. Az igazgató-választmány szept. 12-iki havi rendes ülése kizárólag
gyászgyűlés jellegével folyt le. Ez ülésben:

3. A választmány jegyzőkönyvileg fejezte ki részvétét és fájdalmát a
nemzeti veszteség fölött;

4. Kimondatott, hogy az Emke palotáján egy hónapig lengjen a gyász-
lobogó, a levelezések gyászkeretű papíron történjenek és az összes Emke-is-
kolák, óvók, népkönyvtárak stb. a temetés napján gyászünnepet tartsanak;

5. A ravatalra az egyesület Erdély virágaiból gyopár- és cserkoszorút
küldött, a koszoru fölött gyopárból nagy „E” betűvel, mely az Erzsébet és Emke
név kezdőbetűje; a gyászbavont nemzeti színű szalagon: »A magyarság
Védőasszonyának — az Emke« felirattal, és a temetésen képviselőről gon-
doskodott;

6. Ő Felségéhez a királyhoz részvétiratot terjesztettünk föl. A részvét-
irat szövegét közzétettük az »E. M. K. E.« Hivatalos Értesítő t. évi szept. 17-én
megjelent alkalmi gyászkiadásában, mely kizárólag az egyesület gyászoló in-
tézkedéseivel foglalkozott.

Mindezekhez pedig javasolja az igazgató-választmány:

7. Mondja ki a közgyűlés, hogy hasonlólag az Eszredéves ün-
nep alkalmából Ő Felsége a király nevére tett 50,000 koronás
»I. Ferencz József népiskolai alapítvány«-hoz, az egyesület
ugyanazon módozatok mellett egy 50,000 koronás »Erzsébet ki-
rállyné kisdédóvó alapítvány«-t létesít; e létesítés pénzügyi
ágának elintézésével a választmány bízatik meg.

Tisztelettel, az Igazgató-választmány nevében

Kolozsvárt, 1898. okt. 12-én

Gróf BÉLDI ÁKOS s. k.,
elnök.

SÁNDOR JÓZSEF s. k.,
t. alelnök-főtthár.

A)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ÖSSZEFOGLALÁS.

Tisztelt Közgyűlés!

Tizennégy éve, hogy az Emke megalakult; ez év végével 14-ik esztendeje múlik. Ez idő alatt igyekeztünk a nemzeti intézményt megteremteni és annak állandóságát biztosítani; részletesen, a szervezetet megcsinálni, az ügyvitelt bevezetni, a működéshez szükséges anyagi eszközöket előállítani s alkotásokban és cselekvésben is figyelemre méltót létrehozni. Pénzben kifejezve, közel másfél millió frt. tőke-vagyon és kulturális és közgazdasági célokra fölhasználta k. b. ugyanakkora összeg jelzi a megtett utat.

Az új elnökséggel is, mely Bethlen Gábor gróf elhunytja által az egyesület vezetésében beállott, igyekeztünk a járt nyomokon haladva, a szervezetet reorganizálni, az ügyvitelt javítani és tökéletesíteni, a vagyont növelni, különösen pedig — a régi fejlesztésén kívül — új alkotásokat is létrehozni. A közgyűlés bölcs mérlegelése alatt áll, megítélni, hogy eme törekvésünknek mennyiben sikerült megfelelni.

Részünkről, az előadásban a természetes sorrendet követve, jelentésünket az egyesület egy évi életéről és működéséről tisztelettel az alábbiakban terjesztjük elé.

I.

Központi vezetés.

A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyve megírva, elnökileg láttatva és a kiküldött biztosok — H. Gál Domokos, Jósika Lajos báró és Miksa Imre — által hitelesítve van. Tartalmulag közölve a *Részletek* fejezete alatt a 3-ik oldalon található. A benne foglalt határozatokat mind végrehajtottuk.

Mindenekelőtt Ő Felségéhez a királyhoz a közgyűlés hódolatnyilvánítását és az 50.000 koronás alapítványról szóló legalázatosabb fölterjesztést mindjárt a közgyűlés után, diszesen kiállítva, a kir. belügyminiszter úr útján fölküldöttük. A felirat egyszerű, de mégis izléses, fehér bársony borítékú, könyv alakú tokba helyeztetett, melynek felső lapján harántul nemzetiszínű szalag futott végig e fölirással: „E. M. K. E. közgyűlése Kolozsvárt, 1897. nov. 14-én.”

Kun Géza gróf elnök, Kornis Viktor gróf alelnök, Haller Károly dr. tiszteleti tag és a 32 választott választmányi tag megválasztásukról írásbelileg értesítették.

A közgyűlésből megszavazott köszönetek szétküldettek.

A rendező bizottság nov. 24-én elszámoló gyűlését tartva, kitünt, hogy a közgyűlés rendezése alig egy pár frtba került.

Kun Géza gróf t. elnök emlékbeszéde Bethlen Gábor gróf felett, izlésesen kiállítva, az első oldalon az elhunyt gróf képének sikerült réz-autotypiájával és névalírásának autogrammjal 500 példányban szétküldetett. Hasonlóképen 5—5 száz, együtt tehát 2.000 példányban küldetett szét: „Röck Pál emlékezete“: Sándor Józseftől, az Évi jelentés és a „Közművelődési congressus Naplója, kapcsolatban az Ezredéves kiállítás történetével.”

A múlt évi közgyűlés.

A Bethlen Gábor gróf emlékezetéről szóló munka szétküldésénél figyelemmel voltunk, hogy azt a tisztikar és választmány tagjain, valamint a fiókválasztmányok főbb tisztviselőin kívül a buzgóbb alapítók, a testvér-egyesületek, a napi lapok, az Emke-intézmények és népkönyvtárak, valamint az elhunyt gróf barátai is megkaphassák. Megküldöttük ezenkívül Nagy- és Kis-Küküllő vármegyék törvényhatóságainak, az Erdélyi ref. egyházkerületnek és Erzsébetváros közönségének is. Viszont H. G á l Domokos, Kis-Küküllővármegye alispánja megküldte: 1897. okt. 15-én tartott alispáni jelentését, melyben Bethlen Gábor grófnak, mint főispánnak és Horváth Gyulának, mint orsz. képviselőnek a vármegye érdekében kifejtett működéséről is megemlékezik.

Ugyancsak a múlt évi közgyűlés határozata volt: Bethlen Gábor gróf és Horváth Gyula olajképeinek az Emke nagyiai arczképcsarnoka számára elkészíttetése. Tisztelettel jelentjük, hogy ez is megtörtént és pedig gróf Bethlen Gábor képét Gyárfás Jenő festőművész készítette el, a Kis-Küküllővármegye birtokában levő életnagyságu kép után, mely az elhunyt gróf legjobb képének tartatik és ugyancsak a szóban levő festőművész készítette, élet után. — Horváth Gyula olajképét Horváth Andor festőművész vállalta el, a család birtokában levő kép után, melyet szintén az élet után a nevezett festőművész készített. Kis-Küküllővármegyének a választmány köszönetet mondott a kép átengedéseért.

Itt említjük föl, hogy gróf Bethlen Gábor emlékére, a közgyűlés elhatározta gyűjtés alapján, befolyt 2.115 frt 29 kr; az egyesület által létrehozandó 10.000 frtos emlékalapítványra ez évben felvétellett 500 frt.

Horváth Gyula alelnök Emke-működése feltüntetésével — a múlt évi közgyűlés rendelkezéséből kifolyólag, a választmány a. t. alelnök-főtitkárt bizván meg, ez a kegyeletes aktus a közgyűlés tárgysorozatának egyik pontja lesz.

A folyó évi közgyűlés

A folyó évi közgyűlés előkészítését illetőleg leveleztünk és szóbelileg is tárgyaltunk Gyula-Fehérvár sz. kir. város polgármestere, Novák Ferencz kir. tanácsossal és Nagy-Enyed város polgármestere, Kovács Gyula alapító tagtársainkkal, kik városuk közönsége és illetve tanácsuk nevében közgyűlés tartására már korábban meghívták az Emkét. Azonban az érintkezések során abban állapodtunk meg, hogy a jövő 1899. évben Gyula-Fehérvárra és azután Nagy-Enyedre megyünk. Az illető helyek előjoga tehát a meghívás következtében biztosítva marad. Ez évben még a kolozsvári gyűlést az Alapszabályok tárgyalása is indokolta.

Tekintettel pedig, hogy a már korábban november 20-ra kitűzött közgyűlés épen Erzsébet napra következik, mely nap gyász-istenisztelettel lesz megünneplelve az országban mindenütt, igazgató-választmányunk úgy találta, hogy ezuttal minden zajosabb rendezéstől vagy mulatságtól tartózkodnunk kell, csupán a kolozsvári Nemzeti színház igazgatóságát kértük föl, egy alkalmi komolyabb darab előadására. Tekintettel, hogy a gyűlésnek másfelől tisztán munkáló és nem ünneplő jellege lesz, helyiségül azért határozottat a városháza, melyhez az egyesület egész múltja, a legelső értekezlet és az alakuló nagygyűlés tanácskozásának emléke is kötve van.

A közgyűlés meghívóját és tárgysorozatát 7.500 példányban kiállítva küldöttük szét a tagoknak, sajtónak, fiók-választmányoknak stb. A folyó évi jelentés 400 példányban, az Alapszabály-tervezet indokolással ellátva 600 példányban küldetett szét s Horváth Gyula Emke-működése is 300 példányban kinyomatva, a tagok rendelkezésére áll.

Az igazgató választmány

Az igazgató-választmány, mint az egyesület fő mozgató szerve a múlt közgyűlés óta tartott, úgy mint eddig, a nyári szünidő kivételével — minden hó 12-én d. u. 3 órakor Kolozsvárt a városházán egy-egy ülést, összesen 11-et, melyekre a Kolozsvárt lakó tagokon kívül, nem lankadó érdeklődéssel a vidékek is bejártak. Az ülések mindenikén Béldi Ákos gróf elnökölt, előadott a t. alelnök-főtitkár; jegyzett Balogh Károly 3-szor, Csernátóni Gyula dr. 1-szer, Fekete Nagy Béla 6-szor, dr. Mihály József, mint h. jegyző 1-szer. A választmányi gyűléseket látogatók száma 64, ezek közül 49 kolozsvári, 15 vidéki. A látogatások száma 240.

Az igazgató-választmány hozott 203 fő- és 29 al-, együtt 232 jegyzőkönyvi határozatot.

A directorium a választmányi ülések előkészítése, a halasztást nem tűrő sürgősebb, vagy választmányi jóváhagyást nem igénylő kisebb ügyek ellátása, továbbá az új Alapszabály-tervezet megvitatása végett tartott a múlt közgyűléstől összesen 22 ülést, tehát többet mint akár az alakulás első éveiben is. A directorium ülései közül igen fontosak voltak azok, melyek az Alapszabályok megvitatása tárgyában tartottak és pedig február hó 5-én d. e. és d. u., 7-én d. e., és 10-én d. e. és d. u., továbbá február 15-én és 16-án d. e., valamint ápr. 4-én d. e. és d. u., összesen 9 ülés. Az üléseken rendszeren B é l d i Ákos gróf elnökölt s hozatott 336 fő- és 48 alhatározat, együtt 384. Előadott a t. alelnök-főtítkár; jegyzett B a l o g h Károly 4-szer, E ő r y Ernő 2-szer, Fekete N a g y Béla 11-szer, M e r z a Lajos 5-ször. A directorium a segélyző-bizottság és irodalmi szakosztály összes javaslatait is felülbírálta s általán az igazgató-választmány legjobb előkészítő közegének bizonyult.

A szakosztályok és bizottságok közül tartott:

1. A múlt évi közgyűlést rendezett bizottság, 1897. november 24-én, végelszámolására és a megfelelő köszönetek megszavazására végett 1 ülést.

2. Az irodalmi szakosztály, 1897. decz. 11-én és 1898. május 12-én, abecé kezett szakosztályi ügyek csoportos ellátására végett, Szabó Sámuel elnökle és előadása mellett 2 ülést. A szakosztály ügyeit különben Szabó Sámuel készítvén elő, a directoriumban is ő reterálta.

3. A számadás és pénztár-vizsgáló bizottság, 1894. márcz. 10-én, Gyárfás Benedek és Sárkány Lajos dr. tagokkal egy összejövetelt.

4. A párisi világkiállításra való megjelenés tárgyában kiküldött bizottság, 1898. márcz. 11-én 1 ülést. Tagok: Deáky Albert, Gáman Zsigmond, Merza Lajos, Sándor József és Szabó Sámuel.

5. A segélyző bizottság, 1898. ápr. 19-én 1 ülést.

Az igazgató-választmány intézkedésére a központból a vidékre különböző alkalmakból a következő kiszállások történtek:

1. 1897. decz. 20-án az algyógyi vashid hivatalos megnyitására a t. alelnök főtítkár.

2. 1897. decz. 21-én Vajda Hunyadra, a vidéki törvényszervező közgyűlésére, az Emke-óvó fenntartási és építési ügye rendbe hozatalára és az óvó felügyelő-bizottság újjáalakítására a t. alelnök-főtítkár és Réthi Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő

3. 1898. febr. 2-án Balázsfalvára, a vidéki kör újjáalakuló közgyűlésére és az Emkeiskola épület helyszíni szemléjére a t. alelnök-főtítkár.

4. 1898. febr. 25—26-án Algyógyra, a székely földműves-iskola ellenőrző bizottságának tagjai: Kornis Viktor gróf, alelnök, a t. alelnök-főtítkár, Mihály István és Simay Ferencz alapító tagok, Sz. Szakács Péter, a marosvásárhelyi kereskedelmi- és iparkamara títkára.

5. 1898. máj. 5-én Szamos-Ujvárra, a városi választmány újjáalakulása tárgyában Merza Lajos főpénztáros.

6. 1898. jun. 3-án Monostorra, a Nemes Sándor-téle alap kamatainak az elemi népiskolák vizsgáin kiosztása tárgyában, Biró Béla apátkanonok, directoriumi tag.

7. 1898. jun. 13-án Kis-Sebesre, az Emkeiskola évről vizsgájára, ugyancsak Biró Béla.

8. 1898. aug. 6-án Aranykutra, az Emkeiskola-épület építési ügye rendezése tárgyában, a t. alelnök-főtítkár, Merza Lajos főpénztáros és Deáky Albert directoriumi tag, mint ebben az ügyben fölkért jogtanácsos.

9. 1898. aug. 28-án Bethlenbe, gróf Bethlen András temetésére: gróf Teleki Domokos és gróf Kornis Viktor alelnökök, a t. alelnök-főtítkár, dr. Csernátoni Gyula és Fekete Nagy Béla jegyzők.

10. 1898. szept. 6-án Budafokra, az »Unió« gyufagyár hivatalos megsejtelése tárgyában, Merza Lajos főpénztáros és a t. alelnök-főtítkár.

11. 1898. szept. 8-án Temesvárra, az »Első Magyar gyufagyár« megsejtelése tárgyában a t. alelnök-főtítkár.

12. 1898. szept. 22-én Vámos-Udvarhelyre, az új Emkeiskola-épület collaudálása tárgyában Merza Lajos főpénztáros

13. 1898. szept. 17-én Bécsbe, Erzsébet királyné Ő Felsége ravatalára gyászkoszoru helyezése és a temetésen részvétel végett: Szvacsina Géza Kolozsvár polgármestere, alapító tag, Dobál Antal alapító tag, Fekete Nagy Béla Emke-jegyző és Eszterházy László dr., városi főjegyző.

14. 1898. szept. 16—18-án Algyógyra, a székely földműves-iskola ellenőrző bizottságára a t. alelnök-főtítkár, Mihály István és Simay Ferencz birtokosok.

A direc-
torium.

Szakosztá-
lyok és
bizottságok.

Küldöt-
sé-
gek és ki-
szállások.

15. 1898. nov. 5-én Aranykútra, az iskola-telek ügyében: a t. elnök és Deák Albert.

16. A Háromszékvármegyei tanítótestület 1897. évi nov. hó 11-én és 12-én Sepsi-Szent-Györgyön 25 éves jubileumát ülvén és arra egyesületünk is meghivatván, a képviselőre Pótsa József főispán, v. b. t. t., Emke megyei választmányi elnököt kértük fel és erről a tanítótestület elnökségét is értesítettük.

17. Képviseltette továbbá magát az egyesület a kolozsvári 50 éves „Unió”-ünnepély alkalmával 1898. május 30-án és áttatán a Kolozsvárt eléfordult minden hazafias ünnepélyen.

Érintkezések.

Másnemű érintkezéseinkre nézve kiemeljük, hogy a testvér közművelődési egyesületekkel az idén is élénk levelezésben állottunk, különösen a párisi nemzetközi kiállításra való részvételt, a közös államsorsjáték kérdését illetőleg, stb. Az Országos Magyar Iskola-egyesület ezen és más feladatok megoldása érdekében a közművelődési egyesületek végrehajtó bizottsága egybehívását szorgalmazta. Az »E. M. K. E.« hivatalos havi értesítő hasábjai a testvér-egyesületek közleményeinek az idén is rendelkezésre állottak.

A kormány tagjai közül legtöbb érintkezésünk volt Darányi Ignác dr., földművelésügyi miniszterrel, az algyógyi székely földműves iskola és alapítványi birtok ügyeiből kifolyólag: továbbá Wlassics Gyula dr., vallás- és közoktatásügyi miniszterrel a kis-sebesi, magyar-nagy-zsombori, aranykúti és balázsfalvi iskolák, a brassói 3-ik óvó s a népkönyvtári segély tárgyában, — nemkülönben megkerestük több közvetítő előterjesztéssel is.

Lukács László pénzügyminiszter jutányos áron az egyesület birtokába bocsátotta át a vajda-hunyadi óvó kincstári telkét; adó- és illeték-ügyekben kelt felterjesztéseink is a törvény szerint rendesen kedvező ellátásban részesültek erről az oldalról. A választmány a szóban levő minisztereknek több ízben jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

A directorium egyik legutóbb kelt határozata alapján egy ízben felirtunk Perczel Dezső kir. belügyminiszterhez, hogy a gróf Karácsony Guidó által tett »Rezső trónörökös alapítvány«-ból, melyből 500 frt adományban már részesültünk, a létesítendő »Erzsébet királyné kisedjövő alap«-hoz újabb adományt juttatni sziveskedjék.

Az egyházi főhatóságokkal érintkezéseink békések és barátságosak valának. Majláth Gusztáv gróf r. kath. püspököt, a kitől többször vettünk átiratot, az egyházi segélyek természetére nézve fölvilágosítottuk. A ref. egyházi főhatóság szabályszerűleg elszámolván a múlt évi szerződéses segélyekről, a folyósítást eszközöltük. A nem kath. felekezetek egyházi főhatóságait általán megkerestük, hogy a papi fizetések állami rendezése alkalmából, az egyesület eddigi segélyeire ne reflectáljanak.

A törvényhatóságok, városok, más testületek stb. részéről, különösen tagdíj és egyéb ügyekben is, megkereséseinkre kiváló figyelemben részesültünk. A kir. tanfelügyelők közül legtöbb dolgunk volt az idén: Kozma Ferencz Kolozsvármegye, Réthi Lajos Hunyadvármegye és Csernátóni Gyula dr., Besztercze-Naszódvármegye tanfelügyelőivel.

Általán a választmány élénk figyelemmel kísérte a közéletnek minden, a czélt érdeklő mozzanatát s míg egyfelől azokra megfelelőleg reagált, másfelől igyekezett azáltal is a tagoknak kellő munkaanyagot nyújtani.

Alapszabályok.

Az Alapszabályok revisiója tárgyában, melyet múlt évi márcz. hó 12-ikén Szász Domokos ref. püspök, alapítótag indítványozott, beható jelentésünk, illetve indokolásunk van a Részletek 37—40. oldalán, a melyet megelőzőleg ugy az új Alapszabály-tervezetet, mint a régi Alapszabályokat, könnyebb áttekinthetés és összehasonlítás kedvéért hasábosan, egymás mellé nyomtatva adjuk, a 28—37. oldalon.

Az új elnökségnek egyik első gondja volt e tárgyban a választmány határozatát illetve utasítását kikérni, minek alapján az Alapszabály tervezet, mint javaslat, számos gyűlésezés és a fiókválasztmányok és egyesek ismételt kikérdezése után a közölt alakban állapított meg és szövegeztetett.

Az a nézetnyert érvényt, hogy az Alapszabályok képezvén minden további szabályzat vagy ügyrend alapját, először az Alapszabályokkal kell tisztába jönnünk, minek köz-

gyűlési elfogadása* és kir. belügyminiszteri megerősítése és jóváhagyása után lehet csak szó a további munkálatok elkészítéséről. Az elveket illetőleg, melyek e munkálatnál követték, a jelzettük jelentés ad számot. A választmány célja volt minden irányban megnyugtatólag hatni és eljárni, s az intézményt radikálisabb felforgatástól megkímélni, — szem előtt tartván azt a többektől hangoztatott igazságot, hogy a mivel az egyesületet meg lehetett teremteni, ugyanazzal az Alapszabályal fenn is lehet tartani. A döntés most már a közgyűlés bölcsességének föladata.

*

Az élet és munkásság feltüntetése közben fájó könnyeinket és kegyeletes meg-^{Halottaink.}emlékezésünket szentelve az elmúlt év halottainak is: aggódva és megdöbbenéssel kell látnunk, hogy évről-évre mint hullanak és dőlnek ki az egyesület régi oszlopai és alapvető tagjai, kiknek helyére — lesújtva kérjük — vajh küld-e a Gondviselés új munkásokat?

Igy elvesztettük mindenekelőtt a folyó év elején, január 14-én S z a t h m á r y György miniszteri tanácsost, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium népnevelési osztályának főnökét, választmányi tagunkat, ki a H u n y a d i m o z g a l o m m a l méltán az Emke és a magyar társadalmi közművelődési árramlat úttörőjének mondható. Az Emke megindulásakor egyik lelkesítőnk volt ő is, a „Magyar Polgár“ hasábjain irt szakszerű tárczáival; buzgó gyűjtőnk lelegején, majd pedig törekvéseinknek képviselője és pártfogója a kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumban. Mint országos képviselő és publicista, beszédeivel és tanulmányaival első volt, a ki a népnevelés nemzeti jelentőségét viszonyaink között kiemelni kezdte s egész élete gondolkodásának és működésének támpontja az erdélyi ember faj-szeretete és nemzetiségi politikája vala. A választmány méltán fordult részvétirattal az elhunyt kiváló férfit özvegyéhez, kit nemsokára, szép nagy fia elhunytának szomorú csapása is ért, s kegyeletünk kifejezésének csekély jele, hogy S z a t h m á r y György siremlékére az e célra alakult bizottság kezeihez 100 frttal járultunk.

Folyó évi augusztus 25-én hunyt el Bethlen András gróf, volt kir. földművelésügyi miniszter, országos képviselő, azelőtt egymásután Szeben- és Brassóvármegyei főispánja, választmányi tagunk, kinek tevékeny része volt az egyesület munkaprogramja, ennek különösen közgazdasági része elkészítésében, s a bókéltető és egyeztető politikai módszer útjain haladva, egyazon célra, a nemzetegység és testvériség elérésére törekedett velünk. Az Emke 1888. évi emlékezetes brassói közgyűlésén, mint főispán, a Brassó megyei Emke-választmány élén ő fogadta az Emkét s különösen nagy érdemeket szerzett kir. földművelésügyi miniszter korában az algyógyi székely földmives iskola létesítése és az Emke létesítette Erdélyrészi Kárpát-Egyesület felkarolása által, a miért is ennek első diszelnökévé választatott. Temetésén az egyesület küldöttség által képviseltette magát és a család előtt élő szóval tolmácsolta részvétünket.

Kedves, buzgó választmányi tagunk és alapítónk volt Kénosi S á n d o r József, dévai kir. közjegyző, a Hunyadvármegyei Emke-választmánynak sok éven át lelkes és lelkiismeretes pénztárosa. Utána nézve a jegyzőkönyveknek, nincs senki talán a vidéki tagok közt, a ki többször járt volna be Kolozsvárra a választmány üléseire, ki több kiküldetést és megbízatást vállalt volna el. A tagok gyűjtésében és az ügynek barátok megnyerésében fáradhatatlan, közgyűléseink és Emke-rendezéseink elmaradhatatlan híve. Méltán fájlalhatjuk tehát, hogy jóságos jelenlétét elragadta közülünk a könyörtelen halál. Folyó évi aug. 15-én hosszas szenvedés után bekövetkezett halála fölött a választmány szintén jegyzőkönyvileg fejezte ki részvétét s ezt az özvegygyel részvétiratban is közölte.

Egyik halottunk idősebb H o r v á t h Mihály nyugalmazott főispán, főrendiházitag, H o r v á t h Gyula és L á s z l ó bátyja, választmányi és alapító-tagunk, ki folyó évi május hó 24-én fejezte be munkás életét. A szabadságharcz vitéz huszár főhadnagya: Fogarasmegyei Emke-választmányunknak elnöke volt, ottani főispánsága egész idejében, s ügyünkhöz szintén egész lélekkel ragaszkodott. A családhoz intézett részvétiratunkat fia, ifjabb H o r v á t h Mihály köszönte meg.

Hosszas szenvedés után ez évben hunyt el dr. S z á s z Béla nyugalmazott egyetemi tanár is, kinek tevékeny része volt a munkaprogram megállapításában, annak elő-

adója és végleges szövegezője volt s egyik tevékeny választmányi tagunk az alakulás és alapítás éveiben

Végül nemcsak a Szathmármegyei Széchenyi-társulat vesztette igazgató-elnökét Berenczei és járdánházi K o v á c s Ede kir. tanácsos, nagybirtokosban, hanem egyesületünk is egyik lelkes alapítóját és buzgó hívét, a ki legerősebb szövetségesünk volt a központosítási törekvések ellen és nem egy közgyűlésünkre látogatott el szathmármegyei birtokáról. Közvetlen családja nem maradván, a Széchenyi-társulathoz küldtük el részvétiratunkat.

Elhunyt még N o v á k Gerő tanár, Szamos-Ujvár városi választmányunknak sok időn át buzgó titkára.

Sokat tett a piskii magyarság közművelődési érdekei előmozdítására, szintén az ez év tavaszán elhunyt Daruvári P a u l é Iván alapító tagunk.

Az egyesület kolozsvári palotájára mindenik elhalálozás esetében kitűzetett a gyászlobogó.

Kérjük a közgyűlést, hogy a választmány intézkedéseit mindenik esetre nézve szomoruan tudomásul vevén, egyszersmind a maga részéről is jegyzőkönyvileg fejezze ki részvétét és kegyeletét az egyesületet és az ügyet ért eme szomorú veszteségek fölött.

Régebbi halottaink közül 100 frt összeggel járult a választmány O r b á n Balázs bárónak, a székelyföld nagy leirójának Székely-Kereszturon felállítandó emlékszobrához is.

III.

Ügyvitel

Az ügyvitelről általában.

Az ügyvitelt, illetőleg minden erőfeszítést elkövettünk, hogy a költségek emelése és személyzet szaporítása nélkül adminisztráljunk, s viszont a haladásal oly újításokat és egyszerűsítéseket vezessünk be, melyek az olcsó, gyors és pontos kezelést a jövőre is biztosítják.

Szükséges ez pedig annál inkább, mert az Emkénél az egyesület fejlődésével és haladtával az adminisztráció hová-tovább mind aprólékosabbá és terhesebbé válik, az egyesületi intézményeknél pedig megvan az a hajlam, hogy egész fenntartásukkal a központra nehezedjenek.

B é l d i Ákos gróf az egyesület elnökévé választatván, első dolga volt, az irodában megjelenve, az ügyvitelt vizsgálata és tanulmány tárgyává tenni, és egyben a pénztárt illetőleg is vizsgálatot tartani.

Újítások.

A kezelésben az idén két nagyobb újításunk volt, hogy a pénzküldeményekre behoztuk a postatakarékpénztári c h e q u e - r e n d s z e r t úgy a beérkező tagdíjakia, mint az egyesület kimenő segélyeire és fizetéseire nézve; a levéltári kezelésben pedig az egyszerűsítés kedvéért behozva az u. n. csomós, f a s c i k u l á r i s kezelési rendszert, a levéltári anyagot rendkívüli munkával és fáradtsággal 1892-ig visszamenőleg ezen rendszer szerint átdolgoztuk. Az átdolgozás az egyesület egy fillér külön kiadásába sem került. A cheque-rendszer behozatalával értük el, hogy az egyesület összes posta, portó, telefon, sürgöny és cheque kiadása most már csak 250 frt összegben előirányoztatott.

Ügyforgalom.

Hogy mily nagy forgalma van pedig a központi ügyvezetésnek, arról a következő röviden összevont számadatok tanuskodnak:

Iktatóra vétetett a lefolyt közgyűlési évben nagyobb önálló ügyszerab :

1. A titkári ágban	958 drb.
2. A pénztári ágban	796 »
Együtt	1.754 drb.

Kiadatott :

1. A titkári ágban	733 drb.
2. Pénztári ágban	1000 »
Együtt	1.733 drb.

Tehát :

Irattárra vétetett	1.754 drb.
Kiadatott	1.733 »
Együtt	3.487 drb.

Kézigépen vagy nyomdailag sokszorosítva kiment :

a) A titkári ágban	13.958 drb.
b) A pénztári ágban	7.000 »
Együtt	20.958 drb.

Pénzkiutalás történt 445 drb. Nyugta kiadatott 1.892 drb. Együtt 2.337 drb.

Pénztári napló bevételi tétele ez évben 1.678, mely a további elkönyvelés során 5.762 tételszám alatt dolgoztatott föl.

Postára adatott: Vidékre	19.622 drb
» » Helyben	645 »
» » Csomag küldemény	125 »
Együtt	20 392 drb

Hátrálékos ügyszerűség az egész év folyamán nem fordult elő.

Új perselyt készítettünk 500 drbot, felbontottunk Budapesten 100 drbot.

Egy pár részletet véve feltüntetésül az ügyforgalom köréből, röviden kiemeljük az alábbiakat:

Részletek az ügyforgalom köréből.

Az iroda teendője általában: a közgyűlési, választmányi, directoriumi, szakosztályi és más bizottsági határozatok végrehajtása, a folyó ügyek ellátása és a tárgyalás alá kerülő ügyek előkészítése, a vagyon-kezelés és tagdíjbehajtás, évi zárlat és vagyon-mérleg, valamint költségvetés készítése, a fiókok és Emke-intézmények adminisztrátója és a segélyek folyósítása, az új fiókok és intézmények szervezése, a népkönyvtárak expedálás, egy szóval, az egész közművelődési és anyagi nyilvántartás és végrehajtó intézkedés.

Az ügyellátás egész keretéről, mint általán az egyesületi életről és működésről részletesen számolnak be minden választmányi ülésben a t. alelnök-főtítkárral Havi jelentései melyek úgy a kulturális, mint anyagi téren felölelik minden említésre méltó mozzanatot s egész terjedelemben megjelennek az »E. M. K. E.« Hivatalos Értesítőben is. A vagyoni állapotról és forgalomról szintén minden hónapban rendes kimutatások terjesztetnek elő a főpénztáros és könyvvizsgáló részéről.

A titkári ágban beérkező ügyszerűségekre ellátása előadói iv, a pénztári ágban a kereskedelmi másolókönyv rendszere alapján történik.

Szám- és pénztárvizsgálat tartatott: 1897. decz. 17-én, a kézi pénztárt illetőleg B é l d i Ákos gróf elnök által, és f. évi márcz. 10-én G y á r f á s Benedek és S á r k á n y Lajos dr. számvizsgálók által. Minden rendben és a legnagyobb hűséggel megőrizve találtatott. Az erre vonatkozó jelentések, valamint a fölmentvény megadását kérő javaslat a 26-ik oldalon található.

Az egyesületnél a legkisebb kifizetés is elnöki kiutalásra történik, a mit minden esetben a múlt közgyűlés óta B é l d i Ákos gróf teljesített

A tagokat az esedékes és hátrálékos díjak beküldésére a múlt közgyűlés óta 3-szor is megkerestük s a jelen közgyűléssel egyidejűleg, illetve azt megelőzőleg újabb felszólítást küldtünk mindenfelé, közölve a tartozásra nézve a hiteles törzskönyvi kivonatot és egy cheque- vagy utalványlap melléklésével megküldtük a közgyűlési meghívót. Év-közben az Alapszabályok egy-egy példányát és az Évi jelentés kivonatát csatoltuk. Az 1887., 1890., 1893. és 1896. években belépett rendes és pártoló tagok cyklusa a f. évvel lejárában lévén, az illetőket e körülményre egyenként kellő időben figyelmeztettük, fölkeréven, hogy az egyesület kötelékében bennmaradni sziveskedjenek. A fiókok területén lakó tagok számláit is a központ rendszeresen kiállította és postai kézbesítés végett megküldötte az illető fiókvezetési pénztárosoknak.

Kisebb munkák az idén, hogy számba vettük és jegyzékkel láttuk el az összes könyvkészletet, az ingóságokról leltárt készítettünk; rendeztük az »E. M. K. E.« havi értesítő czimszalagjait, az Emke-küldeményekre nézve egy új pontos névsort készítettünk; a különböző nyilvántartókat és jegyzőkönyveket indexekkel láttuk el. A fiókokhoz és intézményekhez több ízben intéztünk sokszorosított köriratokat, így pl. kétszer az Alapszabályok, az Erzsébet királyné Ő Felsége gyász, a Gyertyánffy-pályázat, az Évi jelentés anyaga, az újjászerveződés, a vidéki kaszinók és olvasóköri bejelentése, a népkönyvtárak kezelése stb. ügyében; a testvéregyesületekhez a párisi kiállítás ügyében.

Főtisztviselők.

A főtisztviselők közül rendes irodai munkát végeznek: a t. alelnök főtitkár, kinek járandósága az eddigi, és a főpénztáros.

Különös kiemlést és méltatást érdemel pedig ez évben is M e r z a Lajos főpénztáros működése, ki állását immár tizedik éve díjtalanul töltve be, rendes hivatalos órák tartásával, nagy felelősség mellett nemcsak az egyesület vagyonát kezeli, de akadályozás esetén egyszersmind a főtitkár helyettese is; - - s terhes gonddal, az Emke-palota (M. Á. V. üzletvezetőségi bérház) gondnoka. Az idén felügyelete mellett épültek a kis-sebesi, aranykúti és vámos-udvarhelyi iskolák, melyek terveit és költségvetéseit felülbírálta és részben készítette is; az utóbbi collaudálására, valamint az aranykúti iskola ügyében, a helyszínére kiszállott, úgy a szamos-ujvári fiók újjáalakítása és budafoki Unió-gyutagyár helyszíni szemléje tárgyában is. Az anyagi és építészeti ügyek rendes előadója, véleményezője.

Az ellenőr, S z e k u l a Ákos az eddigi buzgalommal és lelkesedéssel teljesítette föladatát.

A jegyzők működéséről a jelentés XI-ik oldala ad számot; külön fölemlitendők ez évi nagyobb tevékenységükért: F e k e t e N a g y Béla és B a l o g h Károly.

A jogügyek ellátása a központi jogtanácsosok által és egyes vidéki ügyvéd tagtársunknak esetről-esetre fölkérése által történik, kik rendszeren díjtalanul, csupán a bélyeg- és készpénz kiadások megtérítése, sokszor ennek is elengedése mellett járnak el. Vidékre kített ügyeket is a központi jogtanácsosok véleményezik, s az egyes mozzanatokat is a beérkezett jelentések szerint felülbírálják. Legtöbb hagyatéki ügy fordul elő. Áttétetett ez évben H a l l e r Rezső jogtanácsoshoz 5, G a j z á g ó Manó jogtanácsoshoz 23 és R e m é n y i Antal budapesti jogtanácsoshoz 6 nagyobb jogi eset. Eddig is kiemeltük, most is hangsúlyozzuk, hogy az ingyenes jogtanácsosi rendszer állandóan fenn nem tartható.

Kezelő-tisztviselők.

A kezelő tisztviselők a tavalyiak, kik az ügy iránt való lelkesedéssel végzik terhes munkájukat. Első sorban B e r e g s z á s z y László könyvvezető, azután M ü l l e r István levéltáros és K e c s k e m é t i Endre pénztári levelező Ezen kívül különben is csak egy rendes alkalmazottunk van még, L a s c h Gusztáv irnok. Ez az egyesületi főtitkári hivatal, az Emke-iroda. A szolga a helyi tagdíjak beszédésével is foglalkozik. Az összes kezelő tiszti fizetések 2.381 frt 65 kr. Laktérletmények együtt 762 frt 50 kr. A szolga fizetése 300 frt, laktérére 60 frt és ruhailletménye 35 frt.

Az iroda helyiség bére 400 frt; fűtés, világítás és apróbb kiadások 250 frt. Papirkereskedői anyag és könyvkötői munka 120 frt.

Mint a fentiekből kitűnik, daczára az előadott rendkívüli nagy munkának, a kezelési költségek, értve alatta a személyi fizetéseket és a dologi kiadásokat, a költségvetés keretén belől maradtak, sőt egy pár tételnél megtakarítás is történt. A kezelési költségek általán évek óta jóformán ugyanazok, sőt részben apadás mutatkozik.

III.

Vagyon állapot és a tagok.

Vagyonszaporodás.

Hazai egyesületi életünk történetében ritka látvány az, hogy egy intézmény, minő az Emke is, daczára 15 éves fennállásának, minden évben nem lankadó jelentékeny gyűjtésekkel gyarapodjék és pedig oly arányban, mely semmiképen sem mutat csökkenést az előző évi haladáshoz.

Igy, hála a közönség áldozatkészségének s daczára az egymás után követke-

zett két rossz gazdasági évnek és a többféle más országos gyűjtéseknek, egyesületünk az idén is elérte azt az anyagi eredményt, a melyet az előző években mindig felmutatott.

Ennek bizonyítására itt közöljük, hogy:

1. Tavalyi kész vagyon okt. 1-én	1,257.035	frt 66	kr.
2. Idei » » » »	1,291.580	frt 28	kr.
Szaporodás	34.544	frt 62	kr.
Ehez új tagsági kötelezés és megítélt hagyaték	2.723	frt 07	kr.
Együtt	37.267	frt 69	kr.

És ha ehez hozzávesszük, hogy ugyanezen idő alatt a költségvetés szerint segélyekre és az egyesület fenntartására elköltetett 68.121 frt 40 kr.

Ez együtt 105.389 frt 09 kr.,

vagyis az idén is elértük az átlagos évi százezer frtot, a mit az egyesület évek óta rendszeresen produkált.

Ez összegbe nincs fölveve a f. évben tett hagyatékok értéke minthogy ezek nagysága részben még megállapítás, részben pedig maga a hagyaték tárgyalás alatt van. Viszont az ingatlanok értéke még mindig a régi becslés szerint szerepel, holott úgy az algyógyi birtok, mint az egyesület kolozsvári bérházának s más ingatlanainak értéke a viszonyok következtében jelentékenyen emelkedett.

Másfelől pedig az eredmény mérlegelésénél figyelembe veendő még az a nehézség is, mely szerint a gyűjtési akciót nagymértékben bénította az a körülmény, hogy az Alapszabályok átdolgozása miatt nem lehetett nagyobb szabásu mozgalmat indítani, minthogy a tagdíjakban is változás kontempláltak.

Tételelesen kimutatva, a törzsvagyon fejezetei a következők:

1. Pénzvagyon bank-elhelyezésben	370.860	11	frt.
2. Tőzsdei, magán- és bekebelezési kötvényekben	190.000	75	»
3. Költsönökben elhelyezve	101.684	65	»
4. Algyógyi alapítványi birtok értéke régi becslés szerint	221.557	45	»
5. Egyéb ingatlanok: Emke-palota (bérház), iskolák és óvók befektetése, szászvárosi piaci épület, szintén régi becslés szerint	216.590	88	»
6. Kötelezőnyíleg biztosított várandóságok	84.504	75	»
7. Felszerelés	2.300	31	»
8. Készpénzkészlet	631	38	»
9. Tárgyalás alatt levő hagyatékok főösszege	103.450	—	»
Összesen	1,291.580	28	frt.

Törzsvagyon kimutatása.

A 4. alatti tételhez megjegyzendő, hogy az algyógyi alapítványi birtokba, mióta a becslés történt, a kir. földművelésügyi miniszteri tárcza közel 200.000 frtot fektetett be és a télen létesült itt a Maroson át 140.000 frt költséggel az állandó vashíd, melyet Hunyadvármegye törvényhatósága hozott létre, úgy azonban, hogy 40, illetve 50 év múlva mindkét befektetés az egyesületre száll át és az egyesület teljes jogerejű tulajdonává válik.

Az 5. sz. alatti tételnél is az egyesületi bérház csak eredeti beszerzési, illetve építési értékben szerepel, holott a jelenlegi érték-emelkedés legalább 10.000 frt. Kisebb ingatlanaink, iskola-óvó épületeink és telkeink értéke is nagyobb, mint a hogy a kimutatásban szerepel.

Több hagyaték, mint tárgyalás alatt levő várandóság érték nélkül tartatik nyilván.

Más csoportosítás szerint a vagyon fejezetei ezek:

1. Tőke-alap 746.448 frt 63 kr., 2. I. F e r e n c z József Ő Felsége népiskolai alapítvány 25.000 frt. 3. Néhai K u n Kocsárd gróf ingatlan és ingó alapítványainak értéke a régi becslés szerint 221.557 frt 45 kr. 4. K o s s u t h Lajos-alap 10.743 frt 87 kr. 5. Gróf B e t h l e n Gábor emlék-alapítvány 500 frt 6. Néhai K o v á c s Sándor mérnök, Nagy-Enyed, alapítványa 58.793 frt 38 kr. 7. Magyar nők Emke-lobogó (rendelkezési)

Alapok szerint.

alapja 15.897 frt 94 kr. 8. Néhai Szent-istváni N e m e s János alapítványa 2.024 frt 32 kr. 9. Néhai V e r e s s Ferencz 1848/49-beli honvéd tüzemester alapítványa 585 frt. 10. Emke-épület adó-alap 8.104 frt 49 kr. Együtt: 1,089.655 frt 08 kr.

Az 1897. polgári évi zárszámadások szerint az összes bevétel 84.811 frt 05 kr. volt, melyből fedeztettek a zárszámadás szerinti tételek és a következő tőkésítések:

1. A tőke-alaphoz 12.706 frt 31 kr. 2. A néhai K o v á c s Sándor-alaphoz 725 frt 84 kr. 3. Magyar nők Emke-lobogó (rendelkezési) alaphoz 290 frt 85 kr. 4. és az Épület fenntartási alaphoz 1.220 frt 03 kr. — E zárszámadások alapján létesült az »I. Ferencz József Ő Felsége (25.000 frtos) alap« és a B e t h l e n Gábor gróf emlékére létesítendő alapítvány, mely évi 500 frtos részletekben a $\frac{1}{10}$ -ok hozzácsatolásával 10.000 frt lesz. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy folytattuk Bethlen Gábor gróf szobrára a gyűjtést, melynek jelenlegi összege 2.115 frt 29 kr. s mely összeg a Mezőgazdasági bank és takarékpénztár részvénytársaság 2553. számú betéti-könyvére van elhelyezve.

Vagyonfor-
galom

A közgyűlési év p é n z t á r i f o r g a l m a — 1897. okt. 1-től 1898. okt. 1-ig 190.343 frt 52 kr. A v a g y o n f o r g a l o m köréből kiemeljük, hogy az esedékessé vált értékpapírok szelvényeit és a kölcsönök határidős kamatait mindig pontosan felvettük, illetve beváltottuk, a helyi bankoknál a kamatokat tőkésítettük, a vidékiektől pedig, minthogy az adott jótállási nyilatkozatok csak az elhelyezett tőkére vonatkoznak: az év végével készpénzben kivettük A különböző miniszteri tárczák által egyes intézményeink támogatására engedélyezett járulékokat az illető adóhivataloktól, vagy gyűjtőpénztáraktól rendszeresen felvettük és az illető intézmény javára fordítottuk.

Költség-
vetés.

A k ö l t s é g v e t é s az igazgató-választmány folyó évi október 12-iki ülésében megállapítva, a tőkekamat, értékpapír-szelvény és ingatlan utáni jövedelem alapján ez évre 68.121 frt 40 kr bevételt tüntet föl és ugyanakkora a kiadás is. Az algyógyi alapítványi birtok jövedelme a fenti összegben az idén 20.082 frttal számíttatik.

A szám- és pénztárvizsgálat a miként azt az ügyvitelnél XV-ik lapon előadtuk, a megejtett vizsgálat alkalmával mindent a legnagyobb rendben, pontosan vezetve és hűséggel megőrizve talált. Erről a felmentvény megadása a R é s z l e t e k 26 ik oldalán javasoltatik.

A kolozsvári kir. adóhivatal folyó évi márczius 12-én ingó- és ingatlan vagyónunk bevallását kérve, ezt megtettük, hivatkozással a törvényre, mely szerint culturális alapjaink adómentesek.

Költsönök.

Egyes fontosabb részleteket is főlemlítve, ezek közül kiemeljük, hogy az egyesület által adott k ö l t s ö n ö k törlesztése és a kamatok fizetése általában véve rendszerben történik. Ezek állaga jelenleg 106.684 frt 65 kr.

Újabb nagyobb költsönt Kolozsvár sz. kir. város törvényhatóságának adtunk a sétatéri kioszk és ezzel kapcsolatos építkezésekre 50.000 frtot, mely összeget félévenként 1.963 frt 04 kr tőke- és kamat-törlesztési részletekben fog megtéríteni.

A korábbi költsönök jelen állapotát a következőkben mutatjuk ki:

Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósága által 3 ízben felvett költsönből jelenleg tartozik 76.518 frt 51 krral és pedig:

I. 1889. június és 1890. január hónap két részletben adott 45.000 frt vashid-költsönből még az utolsó részlettel: 5.000 frttal. E költsön 1890. évtől évi 5.000 frtos részletekben törlesztett és a költsön tőke után félévi előleges 6 százalék fizetődött.

II. 1893. április 7-én kelt költsön-szerződés értelmében 23.000 frt költsön adatott; ez összeg törlesztési határideje nincs megállapítva. Visszafizetésig félévi 5 százalék kamatot fizet. A tőkéből törlesztés nem történt

III. Az igazgató-választmány 1897. május 12-iki ülésének 11. jegyzőkönyvi számú határozata alapján a D o r g ó Albert kir. közjegyző 395—897. számú közjegyzői okirata s Kolozsvár sz. kir. város tanácsának 19287—1897. számú átrata szerint két részletben, azaz múlt évi augusztus és szeptember hónap, a sétatéri kioszk és ezzel kapcsolatos építkezésekre 50.000 frt költsön adatott, mely összeg törlesztő-terv szerint 20 év alatt félévi 1.963 frt 04 kr kamat- és tőketörlesztési hányaddal 1897. december 15-től kezdődőleg törlesztetik. Ez ideig két féléves részlet lett visszafizetve; a jelenlegi tartozás 48.518 frt 61 kr. E költsön után 20 év alatt, a mig megterül, 28.519 frt 88 kr kamat fog befolyjni.

A földművelésügyi m. kir. miniszternek az algyógyi áll. gróf Kun Kocsárd székely földműves iskola, Emke alapítás, czéljaira szintén 3 ízben adtunk költsönt és pedig:

I. 1889. juniustól 1891. júniusig az egyesület által a birtok czéljaira tett készpénz befektetéseket és előfordult kiadásokat a földművelésügyi m. kir. miniszter szerződés szerint megtérítendőleg átvette. Ez összeg 3.746 frt 04 kr., a mely után a földműves-iskola igazgatósága félévi utólagos 5% fejében 92 frt 84 krt fizet.

II. 1895. április hóban, az igazgató-választmány 1895. április 12-iki határozata alapján, az algyógyi földműves-iskola építkezési és felszerelési kiadásaira 10.327 frt 63 kr. költsön adatott. Ez összeg törlesztési terv szerint félévi utólagos 5%-kal törlesztődik. A még hátralevő összeg 4.120 frt.

III. Ugyanily czimen és czélra adatott 1894. április 15-től 5%-ot kamatozólag 13.978 frt 94 kr. E költsönből még 2.800 frt fizetendő vissza, a mely összeg 1899. április 15-én megtérül.

Ekét utóbbi költsön után az esedékes félévi utólagos kamatokat a helyi m. kir. adóhivataltól vettük fel. A földművelésügyi m. kir. miniszternek 3 ízben adott s fent részletezett költsön összege 10.666 frt 04 kr.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesületnek adott költsön jelenlegi összege 9.500 frt. E költsön 1892. évben 3 részletben folyósult s 10.000 frt volt. 1895. évben 500 frt tőke-részletet törlesztett. Az időközi kamatokat félévi utólagos 5%-ban fizeti. E költsönnel szemben vagyonos egycének által aláírt kötelezvény a biztosíték.

Az országos kolozsvári sike t n é m a i n t é z e t n e k, 1894. január 31-én kötött kötelezvénye alapján, félévi 5% utólagos kamat-fizetés és 1894. július 31-től kezdve 10 év alatt 1000 frtos részletekben törlesztendőleg 10.000 frt költsön adatott. Még 5.000 frt a visszafizetendő összeg. Ugy a tőke-részletet, mint a kamatokat Kolozsvár város házipénztára a legpontosabban törleszti.

A kolozsvári neolog izraelita hitközségnek adott költsön 5.000 frt. E költsönre fedezetül szolgál 15 darab 100 frtos. 5%-os hitközségi költsön-kötvény, a melyből évenként 5 darabot vált vissza az elnökség; 3.500 frtnak fedezetéül szolgál a hitközség elnökségének D o r g ó Albert kir. közjegyző 404 - 1897. számú közjegyzői okirata. Ez összeg 1907. június 1-ig tetszés szerint akár egészben és egyszerre, akár pedig meghatározott részletekben fog megtérülni; utólagos 5%-ot kamatozik.

A befektetések közül a kolozsvári Emke-palota (M. A. V. üzletvezetőségi bérház), ^{Befektetések.} épületébe beruházott 144.331 frt 15 kr nyers-hízbérben 7%-ot jövedelmez, ebből 5% egyesületi célokra szolgál; a fennmaradó összegből fedeztetnek a fentartási költség, kisebb javítások, adó, tüzbiztosítás stb. Emez utóbbi kiadások fedezete után a maradvány a befektetett tőke részben való restituciójára esatollik. Ez a restitució 1897. év végén 8.104 frt 49 kr volt. Fentartási költségek czimen a folyó évi eddigi kifizetés 870 frt 17 kr s még körülbelől 200 frt költség lesz, mely összeg legnagyobb része az üzletvezetőségnél levő Meidinger-kályha alkatrészek kieserélésére és javítására fordittatik. Így a restituciónalis-alaphoz az idén 405 frt 22 kr esatolható.

Az egyesület tulajdonát képező s z á s z v á r o s i gróf Kun Kocsárd-féle Emke-ház fentartási költségeire tüzbiztosítási stb. kiadásokra, 1.103 frt bevétellel szemben 300 frt kiadás irányoztatik elő. Eddig kiadatott ebből 230 frt.

Az egyesületi kellékek, irodai beruházások (lobogó, butorok) és a 3 darab tüzmentes vasszekrény értéke jelenleg a leírásokkal 2.300 frt 31 kr. Ezek után 10% kopás czimen az idéni költségvetésben 230 frt 03 kr van leírva.

A tagok létszáma:

Örökös tag	78
Alapító „	1.983
Rendes „	9.590
Pártoló „	2.510

Tagok.

Együtt 14.161

Új örökös tag lett 1, új alapító vagy alapítvány 12, új rendes és pártoló tag 177, melyből rendes tag 170, a kik között 23 díjnélküli tanító szerepel. A meglevő régi gárda közül újabb rendes cyklusra jelentkezett 801 és pártoló cyklusra 212 egyén. A lefolyt közgyűlési évben egy pár hátralekos alapító hűnyt el, hátralekuk befizetésére az örökösöket felszólítottuk.

A rendes és pártoló tagok közül elhalálozás, elszegényedés stb.-i miatt elfogadható indokok alapján töröltünk 328 egyént.

Tagdíjban befolyt e közgyűlési évben:

Örökös tagdíjban	1.050 frt — kr.
Alapító »	4.113 » 84 »
Rendes »	7.990 » 85 »
Pártoló »	748 » 50 »

Összesen: 13.903 frt 19 kr.

Új alapítók

Új alapítók lettek a múlt közgyűlés óta:

1. Apponyi Albert gróf, orsz. képviselő, Budapest, (V-ik évi részlet) 100.—
2. Cs. és kir. szab. Déli vaspályatársaság üzletigazgatósága, Budapest, (a Győr-Veszprém dombovári h. é. vasut-építő fővállalat birsága) 300.—
3. Deák Albert dr., ügyvéd, Kolozsvár 100.—
4. Első Temesvári Gyufagyár Részvény-Társaság, Temesvár 100.—
5. Dr. Gortvay Bertalanné-Karácsonyi Vilma, Budapest 116.66
6. Hajós János nyug. miniszteri tanácsos, Kolozsvár 100.—
7. Karczag város (Jász.-N.-K.-Szolnokvm. II-ik évi részlet) . 100.—
8. Linner Bertalan kereskedelmi ülnök, Beregszász 200.—
9. Majláth Gusztáv Károly gróf, erd. r. k. püspök, Gyula-Fehérvár 500.—
10. Sebesi Ákos kir. közjegyző, Segesvár 100.—
11. Szász Domokosné sz. Nagy Ilka (10-ik első 1/2 évi részlet) 100.
12. Wassermann Jónás kávéháztulajdonos, Budapest 100.—
13. »The Gresham« életbiztosító társaság, Budapest (örökös tag) 1.000.—

A tagdíj behajtás költségei czimén, szemben a rengeteg munkával, miután az alapító, rendes és pártoló tagokat ezerekre menő törzskönyvi kivonattal és irott levéllel az idén is 4-szer szőlítettük föl, a költségvetésben összesen 700 frt szerepel. A központ szőlítja föl nemcsak az országban bárhol levő tagokat, de a fiókválasztmányok területén lakó tagok tartozásait is nyilvántartja s tartozásaik számla kivonatát egyenként kiállítva, kézbesítés végett megküldi mindannyiszor az illető fiókválasztmányi pénztárosokhoz. A tagdíj-elévülés elkerülésének ez a legbiztosabb és egyedüli módja.

Hagyatékok.

A hagyatékok rovatán jelenleg 103.450 frt szerepel.

Az összes befolyt és tárgyalás alatt levő hagyatékok állásáról részletesen beszámoltunk múlt évi jelentésünk 67 - 70. lapjain.

Új hagyatékok: 1. Hatsek Antal kolozsvári polgár († 1897.) 2.000 frtot hagyván egyesületünknek és a hagyatéki tárgyalás megtörténvén, melyen Gajzágó Manó jogtanácsos képviselt, egyezség alapján az Emke 2.000 frtja mielőbb kifizettetni ígértetett.

2. Budai Pál kádár, Zentán († 1898.) 1897. decz. 27-én kelt végrendeletében az E. M. K. E.-re és az orsz. honvéd-menházra hagyta egyenlő arányban, zentai 616. sz. házat, szerszámait, a kész munkákat és takarékpénztári betétekből álló összes vagyonát Erről értesített f. évi okt. 6-ról a zentai kir. járásbíróság.

2. Budai Sándor († 1898. Tisza-Füreden) végrendeletében az Emkéről is megemlékezvén, jogi képviselőnkül dr. Alföldi Dávid egri ügyvéd kéretett föl, a kít Kapácsy Dezső buzgó tagtársunk ajánlt. A hagyatékot alaki hiba miatt az oldalági örökösök megtámadták, reményünk van azonban a megnyerésre.

4. Deák Lukács dr. ügyvéd († 1898. Zentán) szintén jelentékeny értékű ingatlant hagyakozván, jogi képviselőnkül Szárics Bertalan zentai ügyvédet kértük fel, Boromiszta János zentai polgármester ajánlatára. Tekintettel a végrendelet alaki hibájára, az összeg befolyására kevés a remény.

5. Bobis Sándorné-Mátyás Zsuzsánna († 1898. Kecskeméten), 100 frt hagyatéka, e jelentés készülése alatt beérkezett. Beküldte Dömötör Sándor kir. közjegyző.

6. Balázs Adolf († 1898) budapesti lakos végrendeletében oly utóörökléseket állapítván meg, melyek a hagyatékot illuzoriussá teszik: a f. évi aug. 11-én lefolyt tárgyalást egyszerűen tudomásul vettük.

7. Hasonlóképen oly utóöröklési jogot biztosítván Incze József kolozsvári ügyvéd, mely az Emkére nézve elfogadhatatlannak bizonyult: a hagyatéki tárgyaláson Gajzágó Manó központi jogtanácsos útján e jogról lemondunk.

8. Megható példája az Emke iránti végső megemlékezésnek, hogy a debreczeni

apagyilkos M ó r i c z József 1897. évi nov. 17-én Illaván a fegyházban elhalván, hátramaradt végrendeletéből kitünt. hogy összes vagyonát már évek előtt az egyesületre hagyta, ugyan, hogy volt védője, most végrendeleti végrehajtója dr. Kardos Sámuel debreczeni ügyvéd hamvait hazahozassa. anyjához és testvéréhez eltemettesse és sírjára emléket állíttasson. Mindez végbe is ment. A végrendeletet a rokonok megtámadták. Jogi képviselőnk: Márk Endre debreczeni ügyvéd, az ottani fiókválasztmányunk titkára; de Kardos Samu dr.-t is felkértük érdekeink hazafias megóvására.

Régebbi hagyatékok közül ez évben befolytak:

1. † Özv. Barkó Károlyné-Szóllósy Borbála, Kolozsvár, 1.000 frt. Jogi képviselőnk volt Gajzágó Manó.

2. † Pászthory Károly, Budapest, 500 frt, és

3. † Özv. Piczinger Mártonné, Budapest, 200 frt. A két utóbbira jogi képviselőnk Reményi Antal.

A korábbi hagyatékok közül tárgyalás alatt vannak még mindig a:

1. Báró Orbán Balázsé († 1890. ápr. 19-én). Jogi képviselőnk Gyarmathy Ferencz ügyvéd, Székely-Udvarhelyt.

2. Bitskey Kálmáné († 1894. ápr. 25-én). Jogi képviselőnk Reményi Antal

3. Hajdu Máriaé († 1891. jun. 15-én) megítéltetvén, a hozzá kötött legatum oly terhesnek bizonyult, hogy ezzel szemben Gajzágó Manó központi jogtanácsosunk megtette a jogi lépéseket.

4. Furka Ferenczé († 1896. márcz. 26-án), mely után egyezség alapján 1000 frt fog illetni minket. Jogi képviselőnk: dr. Schulhof Zsigmond

5. Báró Splényi Antalé. Érték 1.000 frt. Jogi képviselőnk: Ferencz Ákos dr.

6. Rafaj Károlyé († 1894. aug. 21-én). A 4.000 frtot az erdélyi unitárius egyház, mint általános örökös kifizetni ígérkezett.

7. Züllich Istváné, 200 frt.

8. Dobos Jánosé († 1897. Czegléden.) 1.000 frt. Jogi képviselőnk: dr. Molnár Albert ügyvéd.

9. Kollener Józsefé († 1897. Sátor-Alja-Ujhelyt) 50 frt. Jogi képviselőnk: Ambrózy Nándor ügyvéd.

10. Lovas László fő- és úrvaszéki jegyző († 1897. Budapesten) 100 frt. Jogi képviselőnk: Reményi Antal.

11. Valitsék Mátyásé Székes-Fehérvárt 200 frt. Megítéltetett, de élethossziglan élvezi az özvegy. Jogi képviselőnk volt dr. Szüts Andor ügyvéd. (Díjtalan eljárását a választmány megköszönte)

Jogi képviselőink mindannyian, mint már a XVI-ik lapon említettük, díjtalanul jártak el, kivéve, hogy a báró Orbán Balázs és Rafaj Károly hagyatéka ügyében fizettünk Sebesi Ákosnak 246 frt 75 krt, miből a kir. közjegyző úr 100 frtot visszaadott.

Az alapítványokon, hagyatékokon és a rendes és pártoló tagsági díjakon kívül az ^{Adományok} idén is az adományok legérdekesebb sorozata érkezett be a legkülönbözőbb czimeken, mint jele annak, hogy a hazafias áldozatkészség, mily leleményes. Így kiemelem a következőket:

Hajdu-böszörményi jótékony és temetkezési egyesület 50 frt; egy debreczeni becsületsértési ügyben 5 frt; Debreczeni István-gőzmalom 25 frt; nagykőrösi ref. gymn. önképzőköre 5 frt; Kornis Viktor gróf alelnök útján „egy valaki“ 25 frt; özv. Pap Jánosné, Székely Kereszturt fillér-gyűjtés ezimen 3 frt 70 kr; egy tarokk-párti tagjaitól (Budapesti Nemzeti Casino.) 30 frt; Sternberg Károly Budapesten a honpolgári eskü letétele alkalmakor 24 frt 90 kr; Károlyi György papirkereskedő Budapestről az Emke-levélpapírok után 12 frt 50 kr; Fery Oszkár esendő-r-százados „talált pénz“ 1 frt; Tauszik Alajos és társa, mint a kolozsvári „New-York“ szálloda bérlői, az Emke-közebed alkalmából 12 frt; Vinkovicéről egy vidám társaság 1 frt 20 kr; Gáliszter Antal Nagy-Beeskerekéről 1 drb. „Jószív“ sorsjegy 2 frt; Kolozsvári m. kir. tud. egyetem bölcészattan hallgatói segítő egyesülete 4 frt 55 kr; deésaknai m. kir. sóbányahivatal a bánya látogatóitól 33 frt 46 kr; veres-pataki m. kir. bányauzem vezetőség detto 30 frt 20 kr. parajdi m. kir. sóbányahivataltól detto 13 frt 36 kr; még 95 kros adomány is Veress Demetertől Tordáról. Ily adomány ezimen összesen befolyt 561 frt 41 kr.

Perselyes gyűjtésben Károlyi Tiborné grófnő ez évben is 281 frt 21 krt küldött be azok részéről, kiknél persely helyeztetett el; ezek közt 105 frttal szerepel Rajzinger Antalné Parádról és 50 frt 83 krral Mikolay Lajosné Nyirbátorról. Megható következetes és kitartó perselyes gyűjtés a Szongott Villibáldé Szamos Ujvárról, a ki már csaknem 300 frtot gyűjtött ily ezimen. Hajduvármegyei és Debreczen sz. kir. városi választmányunk az idén is 232 frt 72

Perselyes gyűjtés.

kr. küldött be ily összeget; ebben a balmazújvárosi főszo­l­gá­bí­ró­sa­gtól 55 frt 01 kr. A Bu­da­pe­sten el­helyezett per­se­lye­in­ket az őszön köz­pon­ti küldöttünk fel­bontván és ú­jra le­pec­se­tél­vén, talált 177 frt 35 kr. A ke­re­pe­si-uti „Emke ká­vé­ház“ per­se­lyé­ben tele­phon- és levél­pa­pír hasz­ná­lati díj­ban 28 frt jött be. Per­se­lygyűjtés ös­szesen 750 frt 71 kr.

Különben úgy az adományokat, mint általán minden összeget, köztük a Bethlen Gábor gróf emlékére tett gyűjtéseket rendszerint bejelentettük a havi választmány ülésekben és a rendszer nyugtákon és köszönő iratokon kívül közöltük az „E. M. K. E.“ hivatalos értesítőben is.

IV.

Fiókválasztmányok.

A fiókválasztmányokról általában.

Az új elnökség a fiókválasztmányok újjászervezése és életüknek fölélnkitése tárgyában is első teendői egyikének tartotta mindjárt a közgyűlési év elején lelkes fölhívást intézni az összes fiókválasztmányokhoz, fölkérvén őket a fokozott tevékenységre, az egyesület fejlődését és virágzását előmozdító javaslataik megtételére, az igazgatóválasztmány részéről kilátásba helyezvén, hogy gyűléseikre és más alkalmakra is ezen­­tul a szükséghez, vagy a kifejezett kívánsághoz képest, központi küldöttek kiszállásá­­sáról gondoskodunk.

A fölhívást épen a múlt karácsonyi ünnepekre bocsátván szét, a fiókok az igazgatóválasztmány ezen intézkedését nagy meglepé­gedéssel fogadták, többen tartottak üléseket és intéztek a központhoz válaszokat.

Többen újjászerveződtek, a tagdíjak beszédéséhez és az intézmények ellenőrzéséhez, újak lélesítéséhez erélyesen hozzáfogtak; különösen tevékeny részt vettek pedig az Alapszabályok revisiója munkájában.

Utóbbi tekintetben igen alapos véleményt és bírálatot küldöttek be a Beszterce-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Hunyad, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szilágy, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyei, a Kolozsvár, Gyula-Fehérvár és Deés városi választmányok, a Kalotaszegi fiókkör, a Királyhágón túlról a Debreczen városi és Hajdúvármegyei választmány. Alaposan és részletesen válaszoltak pedig úgy a múlt évi június 15-én, mint a f. évi febr. 15-én kelt fölhívás, illetve az első és második tervezet szét­küldése alkalmából. A legtöbben ismételt gyűléseket tartottak, a tárgyat előadónak vagy előadónak kiosztották, avagy a tervezeteket a gyűlésben felolvasták s véleményöket beható vita után közölték.

E mellett a taggyűjtésről sem feledkeztek meg; így pl. a Gyergyóvidéki fiókkör, a Nagy-Küküllő és Torda-Aranyos vármegyei és Vajda-Hunyad városi választmányaink közel 100 új tagot gyűjtöttek és jelentettek be.

A segélyek kézbesítését, az intézmények ellenőrzését és a hol kell szervezését, új segélyek iránt a javaslatok benyújtását és illetve elbírálását az idén is a fiókválasztmányok útján gyakoroltuk. A tagdíjak beszédésére nézve, a területükön lakó tagokért mindannyiszor kezükhöz küldtük a központilag kiállított számla-kivonatokat, melyeket átnézés után ők expedáltak.

Új választmányok.

Egészen újjászerveződtek: Nagy-Küküllővármegye, Udvarhelyvármegye, Vajda-Hunyad város választmányai és Balázsfalva vidéki köre, az újjászerveződést megindította a Szamos-Ujvár városi választmány és egészen újan jött létre a boiczai (Hunyadvárm.) fiókkör. Tárgyalást folytattunk továbbá az Arad városi és vármegyei, valamint a Budapest székes-fővárosi választmányok újjáalakulására nézve is.

A fiókválasztmányok saját jelentései a **R é s z l e t e k** fejezet alatt 51-ik oldalon foglaltatnak. Itt a választmányok, körök és fiókok szervezetének elősorolása a következő:

Fiókválasztmányok felsorolása.

I Budapest székesfővárosi választmány. Elnök **D e s s e w f f y** Aurél gr. Pénztára központi kezelés alatt van. E választmány területén eszközölt perselyes-gyűjtésekről l. a XXI-ik oldalon. Központilag beszédünk 610 frt 30 kr tagdíjat stb. Nőválasztmányi elnök: gr. **K á r o l y i** Tiborné **D e g e n f e l d** Emma grófnő.

II. Debreczen sz. kir. városi és Hajdúvármegyei választmány. Székhely: **Debreczen.** Elnök: Gróf **D e g e n f e l d** József Hajdúvármegye és Debreczen szab. kir. város főispánja. Alelnökök:

Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester és Karap Móricz földbirtokos. Titkár: Márk Endre ügyvéd. Pénztárnok: Bészler Károly, Debreczen szab. kir. városi tanácsnok. Ellenőr: Roncsik Lajos városi első aljegyző. Jegyzők: dr. Medve Zoltán főispáni titkár és Péter Gábor választmányi tag, és 50 férfi, 20 nő, együtt 70 választmányi tag. A választmány buzgón szedi a tagdíjakat. Perselyes gyűjtés terén szintén egyike a legkiválóbbaknak. Beküldött ez évben 962 frt 52 krt. Titkára útján képvisel a Móricz-féle hagyaték ügyében.

III. Aradvármegyei és sz. kir. városi választmány. Székhely: **Arad.** Elnök: **Vásárhely** Béla lemondván, ez a választmány újjászervezés alatt áll. Az igazgató-választmány ennek megajtására a lemondó elnököt kérte fel.

IV. Szentese városi és vidéki választmány. Elnök: **Sima** Ferenc országgyűlési képviselő.

V. Alsó-Fehérvármegyei választmány. Székhely: **Nagy-Enyed.** Elnök: **Zeyk** Dániel főispán. Alelnök: **Csató** János kir. tanácsos, alispán. Titkár: **Török** Bertalan orsz. képv. Jegyző: **Váro** Ferenc főgymnásiumi tanár. Pénztáros: **Gáspár** János megyei főjegyző. Ellenőr: **Tóth** Miklós m. árvaszéki elnök. Ezenkívül 12 választmányi tag. Beküldött 103 frt 75 krt. E vármegye területén vannak:

1. *Alvincz járási fiókkör.*

2. *Balászfalvi fiókkör.* Önállólag működik. Elnök: **Szatmári** **Enyedi** Lajos, kir. itélőtáblai bíró, balászfalvi járásbíró. Alelnök: **Simonffy** Alajos, balászfalvi járási főszolgabíró. Jegyző: **Csere** **sznyés** **Ödön**, balászfalvi ev. ref. körlelkész. Pénztáros: **Schieszl** Károly, balászfalvi gyógyyszerész. Ezenkívül 8 rendes és 2 pótválasztmányi tag. Könyvtárnok: **Dániel** **Gusztáv.** A kör folyó évi február 2-án tartotta újjászervező közgyűlését, melyen a központot a t. alelnök-főtítkár képviselte.

3. *Magyar-igényi járási fiókkör.*

4. *Maros-újvári fiókkör.*

5. *Nagy-enyedi városi fiókkör.*

6. *Nagy-enyedi járási fiókkör.*

7. *Verespataki fiókkör.* Elnök: betöltendő. Alelnök: **Imreh** Károly főszolgabíró. Titkár: **Jánky** Kálmán, kir. jbiró. Pénztáros: **Áron** **Bálint**, kereskedő. Könyvtárnok: **Barabás** **Sándor**, unitárius tanító, és 7 választmányi tag.

8. *Vizaknai járási fiókkör.*

VI. Gyula-Fehérvár sz. kir. városi választmány. Elnök: **Novák** Ferenc, kir. tanácsos, polgármester. Alelnökök: dr. **Elek** **es** **Viktor**, ev. ref. lelkész és **Avéd** **Jákó** gymnásiumi igazg. Titkár: **Issekutz** János, városi tiszti ügyész. Jegyző: dr. **Gaál** **Béla**, ügyvéd. Pénztárnok: **Cse** **cs** **ked** **y** **József**, városi pénztári ellenőr. Ellenőr: **Roska** **József**, rendőrkapitány, és 12 választmányi tag. A nőválasztmány elnöke: özv. **Joksmann** **Nándorné.** Alelnökök: **Jónás** **Adolfné** és **Bartha** **Gyözőné.** A választmány saját gyűjtéseit nem veszi igénybe. Beküldött 211 frtot.

VII. Beszterce-Naszódvármegyei választmány. Székhely: **Beszterce.** Diszelnök: **Gróf** **Bethlen** **Pál**, főispán. Elnök: **Tamás** **Károly**, kir. itélőtáblai bíró. Alelnök: **Török** **Albert.** Titkár: **Mihály** **Gábor**, áll. isk. tanító. Pénztáros: **Rohrich** **Ede.** Ellenőr: **Weisz** **F.** Számvizsgálók: **Szentpéteri** **János** és **Csernátoni** **Jenő** **Ügyész:** **Brecher** **Mózes.** Továbbá 17 rendes és 5 pótválasztmányi tag. F. évi márcz. 13-án tartotta közgyűlését. Beküldött 146 frt 25 krt. Kiváló gondot fordít a népkönyvtárak és daloskörök szervezésére. E vármegye területén van az:

1. *Ó-Radna vidéki kör.* Elnök: **Guzmán** **János**, m. kir. bányatanácsos. Titkár: **Bercsei** **Gyula**, áll. elem. isk. igazg. Pénztárnok: **Fizély** **Sándor**, m. kir. bányamérnök. És 12 választmányi tag.

VIII. Brassóvármegyei választmány. Székhely: **Brassó.** Elnök: **Vajna** **Gábor** dr., ügyvéd. Alelnök: **Móór** **Gyula**, ág. ev. főesperes. Titkár: **Zakariás** **János** dr., ügyvéd. Jegyző: **Gyárfás** **Tihámér** **István** dr., róm. kath. gymn. tanár, lelkész. Pénztáros: **Piblinger** **Ede**, kereskedő. Ellenőr: **Józsa** **Mihály**, tanító. Ügyész: **Harmath** **Lajos**, ügyvéd. Számvizsgálók: **Czinege** **István**, róm. kath. gymn. tanár és **Balázs** **Péter** áll. elemi isk. igazg. tanító. Ezenkívül 10 választott rendes és 4 pótválasztmányi tag. Alapítók száma 11. Beküldött 233 frt 50 krt. Szervezte ez évben a 3-ik brassói óvót. Területén van:

1. *Hétfalusi kör.* (Önállólag működik.) Ügyvivő elnök: **Karácsonyi** **Sándor.** Alelnökök: **Kiss** **Árpád**, **Borcsa** **Mihály.** Titkár: **Boór** **Jenő.** Jegyző: **Gyurka** **József.** Pénztáros: **Kovács** **Mihály.** Ellenőr: **Sipos** **János.** Számvizsgálók: **Bede** **Dániel** és **Domokos** **István.** Ezenkívül 15 rendes és 8 pótválasztmányi tag. Beküldött 22 frt 40 krt.

IX. Csikvármegyei választmány. Székhely: **Csik-Szereda.** Elnök: **Mikó** **Bálint** főispán. Alelnökök: **Becze** **Antal** és **Lázár** **Domokos.** Titkárok: **Pál** **Gábor** és **Bartalis** **Agost.** Pénztárnok: **Dájbuk** **ák** **Jakab.** Ellenőr: **Glósz** **Miksa.** Ügyész: **Nagy** **Sándor**, ügyvéd. Beküldött 65 frt 75 krt. Területén van:

1. *Gyergyóvidéki kör.* (Gyergyó-Szentmiklós.) Önállólag működik. Elnök: **Ferencz**

Károly, esperes-plébános. Társelnök: K e d v e s Tamás. Alelnök: G ö r ö g Joachim. Titkár: S á n t h a Albert. Pénztárnok: S i m o n Adám néptanító. Ellenőr: S z é k e l y Károly. Jogtanácsos: dr. S z e n t p é t e r y Kristóf. Számvizsgálók: N a g y Tamás és K u n e z Kornél. Ezenkívül 14 választmányi tag. Beküldött 56 frt 25 krt. Egyike a legbuzgóbb fiókoknak.

X. **Fogaraszvármegyei választmány.** Székhely: **Fogaras** Elnök: B a u s z n e r n Guidó, főispán. Alelnökök: P á n e z é l Károly ev. ref. lelkész, id. Z a n k ó Emil áll. ménes urad. intéző. Titkár: V á r ó Béni kir. tanfelügyelő. Jegyzők: P á p a y József ev. ref. iskolai igazgató, S z e n t g y ö r g y i József áll. iskolai tanító. Pénztáros: N a g y Sándor árvaszéki elnök. Ellenőr: D á n i e l Ölon dr. városi orvos. Jogtanácsos: H e r s z é n y i Bálint ügyvéd. Ezenkívül 12 választmányi tag. Beküldött 31 frt 50 krt.

XI. **Háromszékvármegyei választmány.** Székhely. **Sepsi-Szent-György.** Elnök: P o t s a József főispán, v. b. t. t. Alelnökök: G á b o r Péter alispán és B o d o r Tivadar dr. Titkár: S z é k e l y György dr. Pénztáros: K o v á c s László. Jegyző: I m e e s Ernő. Jogtanácsos: B o d o r Tivadar dr. Számvizsgálók: G a z d a Gyula és D á l n o k y Károly. Ezenkívül 6 választmányi tag. Beküldött 16 frt 88 krt.

XII. **Orbai járási kör.** Székhely: **Kovácsna.** Önálló. Elnök: H o l l a k y Attila főszolgabíró, birtokos. Társelnök: C s i a György ny. kir. eljárásbíró, birtokos. Titkár: K o v á c s Bálint áll. isk. igazg. Pénztáros: B o g d á n Ferencz, takarékpénztári pénztáros. Jogtanácsos: dr. B a r t h a Imre ügyvéd. Alakult több szakosztálya. Beküldött 16 frt 88 krt.

XIII. **Kézdi-Vásárhely városi választmány.** Elnök: M o l n á r Józsiás. (Újjászervezendő.)

XIV. **Hunyadvármegyei választmány.** Székhely: **Déva.** A legtevékenyebb megyei választmányok egyike. Elnök: Gróf K u n Géza v. b. t. t., az E. M. K. E. tiszt. elnöke stb. Alelnökök: Dr. S ó l y o m F e k e t e Ferencz, kir. törvényszéki elnök és R é t h i Lajos kir. tanácsos, tanfelügyelő. Titkár: K i s s Mózes ref. lelkész. Pénztáros: A p á t h y Árpád árvsz. ülnök. Ellenőr K o l u m b á n Samu. Jegyzők: H a j t m a n Pál tan. kép. gyak. isk. tanító és K i s s József áll. el. isk. ig. tanító. Ügyész: L á z á r György megyei tiszt. főügyész. Számvevők: A n d e r s e n László kir. pénzügyigazgató és V. N a g y Pál h. kir. pénzügyigazgató és 39 választmányi tag. Beküldött 185 frt 10 krt. Tagjai közül elhunyt K. S á n d o r József pénztáros; ellenben kinevezés folytán eltávozott P h i l l i p o v i t s István titkár. Jelentését i. a Részletek 51 oldalán.

Területén és vezetése alatt vannak:

1. *Algyógyi járási-kör* (Újjászervezendő.)
2. *Boiczai fiók kör.* Ebben az évben alakult. Elnök: M ü l l e r János plebános.
3. *Brádi járási-kör.* Elnök: K r a s z n a y Olivér főszolgabíró. Titkár: S z a b ó Lajos körjegyző. Pénztáros: I l j. B r á d y Albert földbirtokos.

4. *Hátszegi járási-kör.* Elnök: gróf T h o r o c z k a y Miklós orsz. képviselő. Alelnök: B e r n á d Miklós kir. közjegyző. Titkár: J á n ó Albert ev. ref. lelkész. Pénztáros: H e r e z e g Ignác birtokos.

5. *Körösbányai járási-kör.* Elnöki hely üres. Titkár: K o n e z Domokos. Pénztáros: S z a b ó István áll. el. isk. vezértanító.

6. *Maros-ilyei járási-kör.* Elnök: Báró J ó s i k a Lajos földbirtokos. Alelnök: B e n e d i k t i Lajos földbirtokos. Titkár és pénztáros: (helyök üres.)

7. *Nagyági járási kör.* Elnök: H u f f n e r Tivadar kir. bányatanácsos, bányaigazgató. Titkár és pénztáros: R é v a y Károly, kir. bányaigazgatósági kezelőtiszt.

8. *Petrosényi járási-kör.* Elnök: B u d a Károly főszolgabíró. Alelnök: P o l g á r Lajos m. á. v. mérnök. Titkár: N a g y Miklós áll. isk. ig. tanító. Pénztáros: K o h n Rezső községi pénztáros. És 9 választmányi tag.

9. *Piskii járási-kör.* Elnök: F á y Béla nagybirtokos. Titkár: J u h á s z Izidor ev. ref. lelkész. Pénztáros: S z i l á g y Mihály m. á. v. vezénylő hivatalnok.

10. *Puji járási-kör.* Elnök: T ö r ö k Árpád főszolgabíró. Alelnök: Dr. L e n g y e l József t. főszolgabíró. Titkár: K a r d o s József járási irnok. Pénztáros: M e s k ó Lukács kereskedő. És 7 választmányi tag.

11. *Dévai járási-kör.* Ennek tisztikarát a megyei választmány tisztviselői alkotják.

12. *Szászvárosi járási-kör.* Önállólag működik. Elnök: D ó s a Dénes ev. ref. főgymnáziumi tanár. Pénztáros: Kiváló szolgálatokat tesz az egyesületnek a szász-városi Emke ház kezelése által.

XV. **Vajda-Hunyad városi választmány.** Újjáalakult 1897. decz. 21-én a t. alelnök-főtítkár jelenlétében. Beküldött 53 frtot. Az 1848. évi alkotások emlékére ápr. 11-én ünnepélyt, este pedig az Emke-óvó javára tánczestélyt tartott. Elnök: S c h a l á t József. Alelnök: S z á s z Iván. Pénztáros: L á n y i Róbert mérnök. Választmányi tagok: B a u h o l c z e r Károly, B e n e d i k t y József, B u d a Béla, B u c z e k József, B u t s y Lipót, dr. B ü c h l e r Mór, C z i n t e i Albert, C s o n k a Béla, D é r e r Mihály. K o s z t k a Alajos, N e h é z János, S c h e f f e r Ödön, S t u b e n f o l l Guidó, T h u r ó c z y Gyula, V a d a s Gyula.

XVI. **Kis-Küküllővármegyei választmány.** Székhely: **Dicső-Szt.-Márton.** Elnök: betöltetlen. Alelnökök: H i l i b i G á l Domokos alispán és F r i t s Rezső főszolgabíró. Titkár és pénztáros: G y ö n g y ö s s y István áll. polg. leányisk. igazg., kinevezés következtében eltávozott. A

választmány köszönetét fejezte ki működéséért és a fiókválasztmányt újjászervezkedésre felszólította. Van 13 választmányi tag. Beküldött 9 frtot.

XVII. Erzsébetvárosi választmány. Elnök: *I n c z e* Lajos, ev. ref. lelkész. Alelnökök: *L e n g y e l* Márton és *A v e d i k* Lukács. Titkár: *d r. I s s e k u t z* Viktor. Jegyző: *G o r o v e* János. Pénztáros: *S z e n k o v i e s* Lajos. Jogtanácsos: *M a r k o v i e h* László.

XVIII. Kolozsvármegyei választmány. Elnök: *B é l d i* Akos gróf. Ujjászervezés alatt. Pénztári ügyeit a központ kezeli.

1. *K i l o t a s z e g i* kör. (Bánffy-Hunyad.) T. elnök: *b r. J ó s i k a* Sámuel, Ő Felsége személye körüli volt m. kir. miniszter. Elnök: *G y a r m a t h y* Zsigmond, kir. tan., takarékpénztári vezérigazgató. Alelnökök: *B a r e s a y* Domokos orsz. képvis., *S z a b ó* Gyula birtokos. Titkár és pénztáros: *K o l e s z á r* Lajos, áll. polgári isk. igazgató. Jegyző: *R a v a s z* György, áll. polg. isk. tan. Jogtanácsos: *A g h* Ferencz ügyvéd. És 12 választmányi tag.

XIX. Kolozsvár sz. kir. városi férfi- és nő választmány. Elnökök: Özv. *b r. B á n f f y* Zoltánné-*T e l e k i* Erzsébet grófnő és *F e r e n c z* József unitárius püspök. Alelnökök: *D e á k y* Albert ügyvéd és *F a r k a s* Lajos egyetemi tanár. Titkár: *E ő r y* Ernő bankhivatalnok. Jegyző: *P o l c z* Rezső ügyvéd. Pénztáros: a pénztárt a központ kezeli. Bevéttünk 221 frt 25 krt. Ez a választmány rendezte a múlt évi ünnepélyes közgyűlést.

XX. Maros Tordavármegyei-Marosvásárhely sz. kir. városi választmány. Szintén egyike a legbuzgóbb választmányoknak. Elnök: *K e m é n y* Kálmán br, v. b. t. t. Alelnökök: *K o v á c s* Ferencz apát-plebánus, *K e m é n y* Domokos br., *B i h a r i* Sándor ev. ref. főgymn. tanár. Titkár: *T u r n o w s z k y* Mór dr., orvos. Pénztáros: *N a g y* Sándor gyógyszerész. Ezenkívül 10 választott és 11 alapító, összesen 21 választmányi tag. — **N ő i v á l a s z t m á n y:** Elnök: *K e m é n y* Kálmánné báróné. Alelnökök: *K n ö p f l e r* Elekné, *S z e n t m á r i a y* Dezsóné, *T o l d a l a g i* Lászlóné. És 12 nőválasztmányi tag. Beküldött: 339 frt 84 krt.

XXI. Nagy-Küküllővármegyei választmány. Székhely: **Segesvár.** A központ fölhívására újjáalakult f. évi márcz. 15-én tartott közgyűlésében, *S o m o g y i* István alispán elnöklete alatt. Az eddigi buzgó elnök *H o r v á t h* László t. elnökké választatott. Alelnök: *K e d v e s* István p. ú. ig. Jegyző és titkár *C s u l a k* Lajos áll. tan. Pénztáros: *F e j é r* Imre megyei főszámvevő. Ellenőr: *R i g e t t i* Károly m. alszámvevő. Számvizsgálók: *T a n a* Gyula és *H ü b n e r* Richárd. Választmányi tagok: *E i s e n l o h r* Ulrich; *B a r t ó k* Géza; *B e n e d e k* N; *B o e s k o r* A; *S i m o n* N; *R a d ó* A.; gr. *T o l d a l a g i* J; *L é s z a y* A.; *L e n d v a y* S; *J ó z s a* P; *B a l á s* J; és *D e l y* Elemér. Beküldött 58 frtot.

1. *K ő h a l m i* kör. Alelnök: *B o é r* Mihály. Jegyző és pénztáros helye betöltetlen.

2. *M e d g y e s i* kör, Elnök: dr. lovag *K e i n* Adolf ügyvéd. Jegyző és pénztáros: *J e n n e* Ede áll. isk. igazg.

3. *K i s k a p u s i* kör. Elnök: *N a g y* Pál körjegyző.

4. *B ü r k ő s i* kör. Elnök: *H o r v á t h* István ref. lelkész. Jegyző és könyvtáros: *S z a o s v a* János áll. isk. tanító.

XXII. Szabvármegyei választmány. Székhely: **Nagy-Szeben.** Elnök: *J á n o s i* Sándor, kir. törv. elnök. Alelnök: *E l i s c h e r* József, kir. tanker. főigazg. Titkár: *N a g y* József, ev. ref. lelkész és esperes. Jegyző: *S z é k e l y* István dr., főgymn. tanár. Pénztáros: *B o d* Péter, n.-szebeni áll. népokt. intézeti igazg. Ellenőr: *S z a k á t s* Albert, m. kir. tébolydai gondnok. Ügyész: *K á b d e b ó* Oszkár dr. ügyvéd. Ezenkívül 6 választmányi tag. Beküldött 61 frt 50 krt.

XXIII. Szilágyvármegyei választmány. Székhely: **Szilágy-Somlyó.** Alelnök: *G y ő r f f y* Pál báró. Pénztáros: *V a r g a* Gyula. Jegyzők: *H u l i m k a* Sándor, *V i s c h á n* Elek. Ellenőr: *A j t a i* Endre dr. Titkár: *H e g e d ű s* Sándor. Beküldött: 8 frtot.

XXIV. Szolnok-Dobokavármegyei választmány. Székhelye: **Deés.** Elnök: gróf *K o r n i s* Viktor nagybirtokos, központi alelnök. Alelnök: *b r. B o r n e m i s z a* Károly főispán, cs. és kir. kamarás; *V o i t h* Gergely kir. tanácsos, közgazdasági előadó. Titkárok: *B i r ó* Antal vármegyei főszámvevő és *B á n d i* György vármegyei főjegyző. Pénztárnok: e hely betöltendő.

1. *B e t h l e n i* fiók. Elnök: gróf *B e t h l e n* Pál főispán. Alelnök: *G y á r f á s* Albert ev. ref. lelkész. Titkár: *B i r ó* Gyula takarékpénztári igazgató.

2. *M a g y a r - l á p o s i* fiók. Elnök: *V a s s* Imre főszolgabíró. Alelnök: *L é t a i* László kir. adótárnok. Jegyző: *S z a b ó* Andor Sándor irnok. Jogtanácsos: *W é b e r* Gyula. Titkár: *B a r a b á s* Samu ev. ref. lelkész.

3. *N a g y - i l o n d a i* fiók. Elnök: *S i m ó* Lajos orsz. képviselő. Pénztáros: *S z a r v a s* József szolgabíró. Titkár: *U j f a l v i* Károly takarékpénztári igazgató.

XXV. Deés városi választmány. Elnök: *S z i l á g y i* Albert, polgármester. Alelnökök: *B á n d i* György, m. főjegyző és *N a g y* Benedek, ref. kántortanító. Titkár: *K o z m a* Imre, ref. s. lelkész. Pénztáros: *B o d o r* Bertalan, birtokos. Ellenőr: *N a g y* Kálmán, ref. tanító, elhunyt a múlt évben; sokáig h. pénztáros is volt. Ezenkívül 18 választmányi tag.

XXVI. Szamosújvár sz. kir. városi választmány. Ujjászervezés alatt van. *M e r z a* Lajos

központi főpénztáros e célból f. évi május 5-én kiszállott a helyszínére. Elnök: V o i t h Miklós. Alelnökök: B á r á n y Lukács és G o p c s a Joachim. Titkára N o v á k Gerő ez évben elhunyt. Az újjászervezésre V a j n a Károly áll. fogházigazgató kéretett föl. Beküldött 32 frtot.

XXVII. Torda-Aranyosvármegyei választmány. Egyike a legbuzgóbb választmányoknak. Székhely: **Torda.** Elnök: gróf Bethlen Géza, főispán. Társelnök: D a m o k o s Antalné-szül. S e b e s t y é n Mari. Ügyvezető I. alelnök: S á n d o r Kálmán, kir. tábl. bíró II. Alelnök: K o v á t s Lajos, r. kath. esperes-plébános. Titkár: K o v á c s Dániel, áll. polgári isk. tan. Jegyzők: D o m á n y Sándor áll. polg. isk. tan. és B a r t h a János, p. ü. hivatalnok. Pénztárnok: G a j z á g ó Róbert, gyógyszerész. Ellenőr: R a s c h k ó Imre, p. ü. titkár Számvizsgáló: B o é r Dénes, vármegyei számvető. Jogtanácsos: dr. H o r v á t h Miklós, m. tiszti főügyész. És 40 választmányi tag. Beküldött 267 frt 32 krt.

XXVIII. Udvarhelyvármegyei és Székely-Udvarhely városi választmány. Ez évben a központ intézkedésére újjáalakult. Tiszt. elnök: dr. T ö r ö k Albert, ny. főispán. Elnök: H a l l e r János gróf, főispán. Alelnökök: U g r o n János; J u n g C s e k e Lajos, apát. Titkár: dr. S o l y m o s s y Lajos, főreálisk. igazgató. Pénztáros: S z a k á t s Károly, ny. adófelügyelő. Ellenőr: U g r o n István, árvsz. elnök. Számvizsgálók: D i e m á r Károly, kir. ügyész és H l a t k y Miklós, főreálisk. tanár. Jegyző: dr. R ó z s a Géza, főreálisk. tanár. Jogtanácsos: dr. N a g y Samu, ügyvéd. Beküldött 97 frt 75 krt.

V.

Működés.

A működésről általában.

A múlt évi közgyűlés után, november 23-án kaptuk meg Ő Felsége a király s a j á t k e z ü aláírásával azt a diszoklevelet, melyet az Ezredéves-kiállítás és congresszus alkalmából a kiállítási jury-tanács ítélete alapján »o r s z á g o s k ö z m ű v e l ő d é s i és k ö z g a z d a s á g i t e v é k e n y s é g e é r t s t b.« nyert az egyesület. Így indultunk tehát utnak a legmagasabb elismerés jelképe alatt és tudatában ama várakozásnak, melyet a közönség az Emke működéséhez rendszeren kötni szokott. A diszoklevelen kívül még egy sereg más érmet és oklevelet kellett szétküldenünk, melyeket intézményeink és egyes Emke-kiállítóink érdemeltek ki. Az Emke diszoklevele volt az erdélyi részben az egyedüli.

Az irányelvek, a melyek alapján a működést folytattuk, az eddigiek voltak. Ezek közt elsőnek és legfontosabbnak tartjuk: megmaradni k ö z m ű v e l ő d é s i és nem alakulni át kizárólag iskola-, óvó-, népkönyvtár, vagy ilyes egyesületté, melyekre bár egyenként nagy szükség van, de e g y o l d a l u l a g az Emke valamelyikök feladatát el nem vállalhatja, hanem megjelenik segítségével ott, a hol erre szükség van, míg a nemzet erőtartaléka egyenként mindenik térre a nagyarányu segítséssel megérkezhetik.

Törekvés önálló alkotáások létrehozására.

A rendelkezésre álló erőhöz képest az idén nagyobb gondot fordítottunk az ö n - á l l ó a l k o t á s o k r a is. E tekintetben kiemeljük: Algyógyon a székely földművesiskolával kapcsolatban egy nagyobb szabásu székely l e l e n c z - és á r v a h á z létesítésének eszméjét, melynek célja az idegenben elzüllő székely- és csángó-gyermekek megtartása és fölnevelése; B a l á z s f a l v á n az Emke-iskolának az 50—50 ezer koronás alapítványokból »I. Ferencz József népiskola«-vá és »Erzsébet királyné kisdé-óvó«-vá kifejlesztése tervét; Aranykuton, Kis-Sebesen és Vámos-Udvarhelyen 13,000 frttal új n é p i s k o l á k végbement építését; m a g y a r - n a g y - z s o m b o r i és k i s - s e b e s i iskolánknak állami segélylyel két tanerejüvé kifejlesztését; V a j d a - H u n y a d o n a kir. pénzügyminisztertől megszerzett telken új óvó-épület emelésének megindítását; a s e g e s v á r i óvónak majdnem egészen központi kezelésbe átvételét, mi mellett — fiókválasztmányunkkal egyetértve — B r a s s ó b a n immár egy 3-ik óvónak vetettük meg alapját, miután e fontos határszéli városban, eddigi 2 Emke-óvónkat az államnak adtuk át. Létesítettünk több új népkönyvtárt és daloskört is, a mellett, hogy régebbi intézményeink fejlesztésére — ezek közt első sorban, a kir. földművelésügyi miniszterrel egyetértve, az a l g y ó g y i s z é k e l y földműves-i s k o l á é r a — nagy gondot fordítottunk s a régi járadékokon kívül több új, felekezeti segélyt és egyéb ösztöndíjat folyósítottunk az idén is.

Az Emke-tanítókra és óvónőkre nézve az 5-öd éves pótlék rendszerén kívül behoztuk, hogy fizetésök a hely vagy az érdem szerint 5, illetve 4 száz forint legyen; a tanítók

nak, a megyei tanitógyűlésekre utazásukkor, költségeit az állami eljárás szerint fedezzük; a nyugdíj-járulékot a községek helyett mi fedezzük. Terhes kiadás évente: az önálló iskolai és óvó-épületek javítása és jókarban tartásának költsége is. Mindezek alapján költségvetésünk jövedelmét, mely az idénre 68.121 frt 40 krban van előirányozva, évről-évre mindinkább fokozódó mértékben veszik igénybe a már kész önálló alkotások, melyekről az a tapasztalat, hogy eltérve a létesítés eredeti föltételeitől, egész fenntartásukra és majdnem minden kiadásukra nézve a központra nehezednek. Ez igények kielégítése valóban sok gondot ad és súlyos munkát okoz.

Ezek előrebocsátása után Emke-intézményeink és ez évi segélyeink felsorolása a következő:

I. Szakiskolák és magasabb tanintézetek.

1. Algyógyi székely földműves iskolánk, Kun Kocsárd gróf fejedelmi alapítványából a kir. földművelésügyi miniszter úrral együttesen létesítve és a nagy gróf nevével elnevezve, a f. 1898. évben a következő költségvetéssel dolgozott:

Algyógyi székely földműves iskola.

a) Bevétel	20.062 frt — kr.
b) Kiadás	32,842 » 28 »
Különbözet	12,780 frt 28 kr.

A bevétel az alapítványi birtok jövedelméből fedeztetik, a mi a központ költségvetésén átvezettetik; a hiányt szerződés szerint a kir. földművelésügyi tárca viseli.

Építkezésekre előirányozva a fentiek szerint:

1. Kun Géza gróf-féle kastély átalakítására	6.000 frt
2. Kun Kocsárd gróf ereklye-szoba berendezésére	1.000 »
3. Kertész-munka-ház stb. berendezésére	1.500 »
4. Árpádhegyen juh-akol építésére	2.000 »
Együtt	10.500 frt

Az iskoláról az alapító levél szerint részletes jelentést kellvén tenni minden közgyűlésen, az a Részletek 41 lapján található. Itt kiemeljük, hogy az egyesület ellenőrző-bizottsága, mint azt fentebb a XI-ik lapon már említettük, a múlt közgyűlés óta kétszer szált ki a helyszínére és jelentései a választmány útján a kir. földművelésügyi miniszter úrhoz terjesztettek. A választmány dr. Darányi Ignác kir. földművelésügyi miniszter úrnak az intézettel szemben tanusított nagylelkű magatartásáért kétszer szavazott köszönetet.

Az intézet összes építkezései és felszerelései, melyek mintegy 200.000 frt befektetést vettek az állam részéről igénybe, a befejezéshez közelednek. Az intézet gazdasága mintaszerű. A miniszter erről akarja a párisi nemzetközi kiállításon a magyar földműves oktatást bemutatni.

A Maroson át elkészült és 1897. decz. 20-án a közforgalomnak ünnepélyesen átadatott az állandó vashíd, melyet Hunyadvármegye 140.000 frt költséggel hozott létre. Az iskola révjogának 40 évre átengedésével szemben, ez az értékes objectum 40 év múlva szintén az Emkéé lesz. Hasonlóképen ez év folyamán elkészült a Gyógypatákán át a nagy, erős fahíd is, ugyancsak a vármegye költségén. A két közlekedési eszköz az alapítványi birtok értékét nagyban emeli. Tekintettel a várandóságra, mely a beruházásokkal és a vashiddal 40—50 év múlva az Emkére vár, az algyógyi birtok értéke ma már megközelíti a félmilliót.

A növendékek az idén oly szép számmal jelentkeztek a felvételre, számszerint 44-en, hogy a 16 I. éves ingyenes hely betöltése után, 2 önköltséges félfizetéses és még 4-nek félfizetéses helyre fölvételét kértük a kir. földművelésügyi minisztertől, a mi meg is történt, s viszont 4 félfizetéses az Emke vett fel. Utóbbiakért a Kovács Sándor-féle székelyalapról fizetendő az egyesület részéről havi tartásdíjban fejéenként 9 frt, együtt havonta 36 frt, egy évben 432 frt. Ez évre esik a költségvetés szerint okt. 1-től 108 frt.

2. Székely lelemezés árvaház ezimen egyik nagyobb kezdeményezésünk volt az idén, hogy Algyógyon a gróf Kun Kocsárd-féle alapítványi birtokon egy nagyobb szabásu nemzeti intézetet létesítsünk, melynek célja a Romániában, Bukovinában és általában a külföldön elpusztuló székely és csángó árvákat megmenteni. Algyógyon a székely földműves iskolával kapcsolatban őket fölnevelni, növekedésökkel a kertészeti és gazdasági ismeretekre betanítani és általán a székely földműves iskola növendékeit jövőre első sorban lehetőleg közülök toborzani. Az intézmény feladata volna ezzel a kivándorlás következményeit is orvosolni, de másodsorban hazai székely és csángó kisdödek és gyermekek is nyerhetnének itt, a viszonyokhoz képest, elhelyezést. Másfelől a birtok kiaknázásának szüksége is adta ezt az eszmét Dr. Darányi Ignác kir. földművelésügyi miniszter úr Ó nagyméltósága elvben elfogadva az eszme kivitelét, a választmány nevében terjedelmes emlékirattal kerestük meg a Magyar Tud Akadémiát, a kezelésében levő Kralovánszky-alap, nemkülönb a Csángó-magyar-egyesületet alaptökéjének e célra egészben vagy részben való átengedésére. Ha a szóban levő két erkölcsi testület megkeresésünkre remélhetőleg kedvezőleg válaszol, a választmány célja a további pénztöket gyűjtés útján előállítani. Tekintettel, hogy épület van, s a földműves-iskola növendékei ruházásának és élelmezésének kérdésével kapcsolatban egy gyermek évi tartása, a mint ez a székely földműves-iskola igazgatójával bizottságilag megállapított, legtöbbször 100 frtba kerülne, míg a nagyobb gyermekek már a gazdaság körül (gyomlálás, hernyózás, gyümölcszedés stb.) értékesítve, ezek évi tartása alig menne 50 frtra: 200,000 frt tőkével már 150-nél több gyermeket lehetne így állandóan felvenni, megmenteni és megtartani. A községben jó karban levő áll. iskola és Emke-óv is levén: ezen a czimen külön költség nem terhelné az intézetet.

Szakiskolákhoz segélyek.

3. Brassói m. kir. áll. fa- és kőipari szakiskolának két ösztöndíj székely és csángó növendékekért; az 1897/98. tanévben élveztek Gomba Károly és Vas Pál III. éves tanulók; 10 éves segély 1888. jan.-tól, lejárt a tavaly; ez évre újra megszavazva a Kovács Sándor alából 100 frt.

4. Brassói alsóbb kereskedelmi iskola, 10 éves segély 1889. jul.-tól a brassói magyar kereskedők ez iskolája fentartására; lejár ez évben 200 frt.

5. Nagyszabasi szakosztály a magyarországi könyvnyomdászok és betűszedők egyesületének; a magyar nyelv elsajátítása céljából rendezendő tanfolyamra megszavaztatott ez évre 100 frt.

6. Sepsiszentgyörgyi székely fiúarvaháznak a „Slöjd“ bevezetésére ez évre megszavaztatott 200 frt.

7. Székelyudvarhelyi áll. kő és agyagipari szakiskolának 2 ösztöndíjra újabb 3 évre megszavaztatott 140 frt.

8. Ungváryné-Kis Mária szőnyegszövő magán tanműhelyének, oly föltétellel, hogy a szőnyegszövést a székely-földön terjessze, ez évre, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara útján 300 frt.

Egyéb ösztöndíjak.

9. Dévai áll. reáliskola tápintézetének ösztöndíj, míg az azt élvező növendék a reáliskolát végzi 150 frt.

10. Szászvárosi ref. Kun-collegium tápintézetének 2 növendékért ez évre is 180 frt.

11. Szászvárosi József brassói születésű müncheni 2-od éves szobrásznövendéknek, a ki tavaly is 100 frtot kapott, — az idén 150 frt.

12. Tornyai Zsigmond brassói születésű müncheni szobrász növendéknek 100 frt.

A fenti 3., 6., 7., 8., 10., 11. és 12. számú tételeket a Kovács Sándor-féle alából adjuk, melynek állása jelenleg a következő:

Az alap 1897. december 31-én 58.793 frt 38 kr volt, mely alapnak 5%-os kamatjából az alapító meghagyása szerint $\frac{1}{4}\%$ tőkésül, míg az alap 100.000 frt lesz; $\frac{3}{4}\%$ pedig egyesületi segélyekre, különösen ipari célokra és székely-csángó segélyekre használandó fel. A folyó évben 1.178 frt folyósított eddig e jövedelem terhére. Az alapítvány 5%-os kamatja $\frac{3}{4}$ részéből rendelkezésre áll még: 1.026 frt 74 kr, minthogy ez az évi kamat 2.939 frt 66 kr. Marad az idén 734 frt 92 kr, mint $\frac{1}{4}\%$ az alap növelésére.

13. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara mozgalmat indítván iparos pályára kiképzett székely-ifjaknak az életbe kilépésükkor szerzőkkel, munka-nyaggal stb. ellátása tárgyában, e célra megszavaztatott, oly föltétellel, hogy a kiosztást a kamara előterjesztésére az Emke eszközli, az iménti alából 3 évre 200 frt.

14. A Gyergyó-vidéki kör mozgalmat indítván Gyergyó-Szent-Miklósön egy állami algymnasium létesítése tárgyában, ez iránt az Emke választmánya is a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fölterjesztéssel élt.

II. Népiskolák.

a) *Önálló alkotások.*

Önálló
alkotások

1. Aranykúti Emkeiskola építéseért befektetés	5.000 frt.
Járadék a befektetésre	250 frt.

Az iskola-épület most kerül tető alá; a telket özv. gróf Degenfeld Gusztávné-Karacsay Melánia grófnő ajándékozta; szolgálatra egy néptanítót a kultuszminiszter ígérkezett kirendelni. Kiváló érdemeket szereztek az építés körül: Merza Lajos főpénztáros, ki a tervet és költségvetést készítette; Mózsá Attila földbirtokos, a ki az építést felügyelte és Deák y Albert, a ki a telek tulajdonjogi kérdését tisztázta.

2. Balázsfalvi iskolánk központi terhei ez évben:

Befektetett 15,937 frt után	796 frt 85 kr.
Fitanító fizetésére	400 » — »
Fitanító drágasági pótléka ez évre, miután fizetését e czimen jövőre havi 5 frttal javítottuk	20 » — »
Nőtanító fizetése az államtól	400 » — »
Nőtanító fizetés-többlete, miután az állam ezt elvállalni vonako- dott, ez évtől	100 » — »
Nyugdíjilleték a két tanerő után	24 » — »
Vasuti iskolás-gyermekekért a kir. kereskedelmi minisztertől	150 » — »
Járadék	1890 frt 85 kr.
Nyugdíjhátrálékért	82 » 45 »
Vasuti iskolás-gyermekekért a kir. kereskedelmi minisztertől 1897-re	150 » — »
Együtt	2123 frt 30 kr.

A múlt tanévben beiratkozott 65 fiú, 72 leány, együtt 137; vizsgázott 54 fiú és 58 leány. Ebből vasuti alkalmazottak gyermekei: fiú 10, leány 10, bennlakó növendék 5.

Az iskolába a vidéki tanulók időleges szabad-jegygyel járnak föl a M. Á. V. vonalain; a jegyek kérvényezését rendszeresen a központ intézi el.

Mint hogy az iskola fejlesztésre szorul, egyik nagyobb szabásu tervünk, melyet szintén a f. évben kezdtünk, hogy a múlt évi közgyűlésen létesített »I. Ferencz József népiskolai,« az idei közgyűlésen létesítendő »Erzsébet királyné kisedővő alapítvány«-ból, mely együtt 100,000 korona, Balázsfalván az Emke-iskolát, mely most 2 tanerővel működik, emeletre huzzuk, kisedővővel is kapcsolatban ellássuk és a kettős intézetet a két legmagasabb néven kifejlesszük. A gondnokságot már megbiztuk ez iránt terv kidolgozásával annál is inkább, mert a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter hajlandó oda szolgálatra egy áll. óvónőt kirendelni. Balázsfalvi iskolánk jelenlegi értéke vételár szerint 15,937 frt. Tekintettel, hogy a fejedelmek idejéből itt hátramaradt ref. vallásu földműves magyarság épen egyidejűleg templomépítés tárgyában országos gyűjtést indított meg: a szives támogatást nemzeti szempontból is melegen ajánljuk az Emke-tagok és a közönség figyelmébe.

Főgondnok: Szabó Sámuel; algondnok: Simonffy Imre. Tanító: Vesmás Sándor, az idén véglegesítettve; tanítónő: Bicskey Constánzia.

3. Csik-gyimesbükkrakottyási Emkeiskola:

Tanító fizetése, rendes	300 frt — kr.
Nyugdíjilleték	12 » 34 »
Járadék	312 frt 34 kr.
Tanító fizetéséhez többlet ez évre	100 » — »
Együtt	412 frt 34 kr.

Gondnoksági elnök: Rusz Sánta János körjegyző. Tanító: Máthé László, az idén véglegesítettük.

4. **Kis-sebesi Emke-iskoláért a központból:**

Építésre befektetés ez évben	5.000	frt
Ez után 5%	250	»
Tanító fizetése a központból évi	300	»
Iskola nyugdíjilletéke évi	12	»

Együtt 5.562

Glasner Antal és társa gránit-kőbánya czégtől a tanító fizetéséhez évi 100 »

Összesen 6.662

Ez iskolánknál a fent említett czég ajándékozta telken az idén 5.000 frt áldozattal felépítettük és illetve fedél alá helyeztük a kemény granitkő cyklops iskola-épületet, melyhez a kőanyagot és az építés ellenőrzését szintén a nevezett czég szolgáltatta. Az épület két tantermű. A beköltözés csak tavasszal történhetik meg. A fitanító a mienk; nő tanítót az állam fog adni.

Tekintettel a klimatikus viszonyokra, a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter szándéka az új épületet nyaranta áll. tanítók üdülőhelyeül használni föl, illetve erre nézve az egyesület beleegyezését kikérni.

Növendékek száma 67. Többen vidékiek, kiknek vasúti szabadjegyeket eszközöltünk ki.

Gondnoksági elnök: Landler József. Új tanítója: Bieglér Árpád, kit az idén helyeztünk át a csik-gyimes-bükk-rakottyási Emke-iskolától.

5. **Magyar-nagy-sombori Emke-iskoláért a központból:**

Befektetett 1700 frt tőke után 5%	85—	frt.
Fitanító fizetése	400—	»
Fitanító nyugdíjilletéke	12—	»

Járadék együtt 497—

Iskola épületre, csatorna, kerítés és kapu készítésére központból az idén 61.20

Ref. egyháztól évi 104.24 »

Együtt a központ útján 662.44

Ez iskolánknál a fitanító az Emkéé, tanítónőt az állam adott.

Az idén beiratkozott 31 növendék.

Az évváró vizsgakor jutalomkönyveket küldtünk.

Gondnoksági elnök: Deési Pál dr.; tanító H. Szántó István. Az idén véglegesítettük.

6. **Magyarókereki Emke-iskoláért a központból:**

Befektetett 4366 frt 82 kr után 5%	218.34	frt.
Tanító fizetése	400—	»
Iskola nyugdíjilletéke	12—	»

Járadék 630.34 »

Dologi kiadások ez évben 68.40

Együtt a központból 698.74

Az iskolának pecsétnyomót és 50 drb. Emke-iskolai bizonyítványt, továbbá az évváró vizsgára jutalomkönyveket adtunk.

Barabás Árpád magyarókereki ref. lelkésznek a kis sebesi vallástanításért: Malomszegtől Csucsáig II. oszt. ingyen vasuti utazási jegyet eszközöltünk ki.

Gondnoksági elnök: Albrecht Lajos. Tanító: Keresztes Károly. Az idén véglegesítettük.

7. **Vámosudvarhelyi Emke-iskoláért a központból az idén:**

Befektetés	3000—	frt.
Ez után 5%	150—	»
Tanító fizetése	400—	»
Iskola nyugdíjilletéke	12—	»

Járadék 3.562—

Tanító fuvar- és napi dija tantestületi gyűlésre 4.36

Együtt a központból 3.566.36

Az iskola-épület a község ajándékozta telken az Emke áldozatából az idén emeltetett.

Növendékek száma 31.

Gondnoksági elnök: Schreiber Mózes; tanító Kádár János.

b) Népiszkolai segélyek:

1. A b a f á j a (Maros-Tordavárm.), r. e g y h á z k ö z s é g szegény iskolás gyermekeinek tankönyv és tanszer beszerzésére ezen közgyűlési évben	25	frt
2. A l g y ó g y i (Hunyadvárm.), áll. i s k o l a munkatanítónőjének 10 éves segély 1889. szept. 1-től	100	»
3. A b o s f a l v i (Kis-Küküllővárm.), r. kath. tanítónak 10 éves segély volt 1888 tól évi 100 frt. A segély a mult évvel lejárt Az idénre a lelkésznek, a ki tanított jutalomként megszavazva	50	»
4. A l s ó - I l o s v a (Szolnok-Dobokavárm.), ref. iskola építésért járadék, 32 éves, 1889. jan.-tól	15	»
5. A l s ó - T ö ő k (Szolnok-Dobokavárm.), ref. iskola építésért járadék, 32 éves 1889. jan.-tól	15	»
6. B u n (Kis-Küküllővárm.), ref. tanítónak 10 éves járadék 1889. jan.-tól	50	»
7. C s o m a f á j a (Kolozsvárm.), ref. tanítónak 10 éves járadék 1889. jan.-tól	50	»
8. C s o m a f á j a (Kolozsvárm.), ref. iskola építésért, 32 éves járadék 1889. jan.-tól	15	»
9. C s o m a f á j a (Kolozsvárm.), iskola-építésre újabb befektetés, ez évre	300	»
10. G y e r g y ó - T ö l g y e s (Csikvárm.), r. kath. leányiskola tanítónőjének, 10 éves, 1888. jan.-tól, lejárt 1897-ben; ez évre is rendkívüliez	300	»
11. H a d r é v (Torda-Aranyosvárm.), r. f. iskola építésért, 32 éves járadék 1889. jan.-tól	25	»
12. H o s d á t (Hunyadvárm.), ref. munkatanítónőnek 10 éves, 1889. okt.-tól	50	»
13. I l o s v a (Szilágyvárm.), ref. tanítónak, 32 éves járadék, 1889. jan.-tól	50	»
14. K a j á n t ó (Kolozsvárm.), ref. iskolaépítésért, 32 éves járadék, 1889. jan.-tól (függőben).	30	»
15. K a j á n t ó (Kolozsvárm.), ref. tanítónak, 32 éves járadék, 1889. jan.-tól	50	»
16. K o l o z s v á r - M o n o s t o r kerület népiszkola tanulóinak a magyarnyelv és történelemben való haladásukért a néhai N e m e s János-féle alapítvány kamatai; a f. évi zárvizsgálatok alkalmából vallás és nyelvkülömbőség nélkül 40 tanuló részesült belőle jutalomban; évről-évre	100	»
17. M a g y a r - C s a h o l y (Szilágyvárm.), ref. iskola építésért 32 éves, 1889. jan.-tól	15	»
18. M a r o s - G e z s e (Alsó-Fehérvárm.), ref. tanítónak, 32 éves, 1889. jan.-tól (függőben)	50	»
19. M a r o s - S z e n t - A n n a (Maros-Tordavárm.), ref. iskola építésére, 32 éves 1889. jan.-tól	15	»
20. M a r o s - S z e n t k i r á l y (Alsó-Fehérvárm.), ref. iskola-építésért, 32 éves, 1889. jan.-tól	15	»
21. M e z ő - S z e n g y e l (Torda-Aranyosvárm.), r. kath. leányiskola tanítónőjének, 10 éves, 1889-től (lejár a jövő évben)	300	»
22. N a g y - I k l ó d (Szolnok-Dobokavárm.), izr. iskolának, évről-évre megújíthatólag	50	»
23. N a g y - M ó n (Szilágyvárm.), ref. iskola felszerelésére ez évben	50	»
24. N a g y - R á p o l t (Hunyadvárm.), ref. iskola munkatanítónőjének 10 éves segély, 1888-tól	100	»
25. N a g y - S z e b e n (Szebenvárm.), áll. népiszkolák szegény tanulóinak a magyarnyelv- és történelemben való előhaladásukért, évről-évre megújíthatólag	100	»
26. R é c s e (Szilágyvárm.), ref. tanítónak 10 éves 1889. jan.-tól	50	»
27. S z á s z - R é g e n (Maros-Tordavárm.), ref. iskola építésért, 32 éves 1889. jan.-tól	30	»
28. S z á s z - U j f a l u (Alsó-Fehérvárm.), ref. iskola-építésért, 32 éves 1889. jan.-tól	10	»
29. S z e n t - M a r g i t a (Szolnok-Dobokavárm.), ref. iskola-építésére, 32 éves, 1891-től	15	»
30. S z i n d (Torda-Aranyosvárm.), unitárius tanítónak, újra folyósítva 1897. nov. 15-től	150	»
Ugyanannak kiegészítésül	18.75	»
(Először 10 éves segély volt 1888. jan.-tól, évi 50 frttal, 1896-ban fölemelve 150 frtra. A folyósítás tanító hiánya miatt közben megakadt volt.)		
31. G y e r t y á n f f y - j u t a l o m ez idei kamatai:		
A kiirt pályázat alapján régi szolgálatuk és az Emke szempontjából érdemes voltuk következtében az idén a választmány a 100 frt kitüntető jutalmat két tanító közt osztotta ki és pedig az illető fiókok útján ünnepélyesen. Ezek:		
a) S z a b ó István körösbányai áll. tanító	50	»
b) K i s Elek tövisi áll. tanító	50	»

32. Emke néptanítói jutalmak:

Tekintettel a Gyertyánffy-alapra beérkezett pályázatok nagy számára és a pályázók érdemes voltára, a választmány úgy határozta, hogy elismerésképen az egyesület más alapjaiból a következő jutalmak is adassanak:

a) Csulak Lajos segesvári áll. tanítónak	25 frt
b) Mihály Gábor besztercei áll. tanítónak	25 „
c) Szilágyi Etelka abrudbányai áll. tanítónőnek	25 „

33. Tokaji János maros-bogáti ref. lelkészt 50 éves lelkészi működése alkalmából, azokért a közművelődési és közgazdasági érdemekért, melyeket hosszú papsága alatt Maros-Bogát községében kifejtett, az igazgató választmány f. évi okt. 12-én tartott ülése határozatából hazafias átirattal üdvözöltük.

34. Gyergyóvidéki fiókkörünk kérésére a kir. vallás- és közoktatásügyi minisztert részünkről is külön felterjesztéssel kerestük meg a csikvármegyei B é l b o r o n és B é k á s o n állami iskolák létesítése tárgyában.

Kisdedővők.

III. Kisdedővők és gyermek-menedékhelyek.

1. Algyógyi (Hunyadvárm.) Emke segélyezte áll. óvó. Az óvoda, mely tavaly a Kun Kocsárd gróf alapítványi birtokból szolgálmi joggal átengedett 5.000 frt értékű telken és épületben létesült, a földmives iskola ellenőrző-bizottságának jelentése szerint szép sikerrel működik. Az idei nagy árviz az óvóépület kerítését is elsodorván, az jó karban helyreállított.

2. Balázsfalvi (Alsó-Fehérvárm.) Emke-óvó. Most van szervezés alatt. Az Emke-iskola gondnokságát az év folyamán felkértük az iskola telkén levő külön épületnek óvó céljára átalakítása tárgyában terv- és költségvetés bemutatására. A beérkezett javaslat szerinti átalakítás azonban nem felelt meg a célnak. Ennek következtében újabb felszólítást intéztünk a gondnoksághoz, hogy az iskola-épület emeletre huzásával készítsen új tervezetet. Szándékunk az intézetet az »Erzsébet királyné kisdedővő alapítvány«-ból létesíteni és elnevezni.

3. Beresztelki (Maros-Tordavárm.) községi óvó épületének kiegészítése céljából ez évben rendkívüli segély 150 frt.

4. Besztercei (Beszterce-Naszódvárm.) Emke-óvó.

Befektetett 9.165 frt 16 kr után 5% 458 frt 25 kr.

Óvónő fizetési többlete, 5-öd éves pótléka f. évi okt. 1-től 12 „ 50 „

Járadék 570 frt 75 kr.

Felügyelő-bizottsági elnök: gróf L á z á r Árpád. Óvónő: S t o r e h Emma. Az idén 5-öd éves pótléka élvezetébe lépett.

5. Brassó-bolgárszegi óvó. Az Emkének Brassóban szervezett két óvodája után, melyek az államnak adattak át; a fiókválasztmány ez évben megindította egy harmadik óvónak is létesítését. Az épületről, felszerelésekről és dologi kiadásokról gondoskodva van. Az intézet nevére nézve Emke segélyezte állami óvóban állapotunk meg. Az Emke segélye az óvónő fizetéséhez, kinek kinevezésére megfelelő hozzászólásunk van biztosítva, 10 évre biztosítva, évi 200 frt

6. Dévai óvó. (Hunyadvárm.) Igen látogatott. Központi segélye az Emkétől 1890-től 10 évre biztosítva, évi 200 „

7. Fogarasi óvó. (Fogaraszvárm.) Évi szükséglete 973 frt 45 kr. Növendékei száma 43. Központi segélye az Emkétől, 1889-től 10 évre biztosítva, évi 200 „

8. Petrozsényi óvó. (Hunyadvárm.) Létesült 1892-ben. Növendékei száma 120. Központ segélye 1892-től, 10 évre biztosítva, évi 250 „

9. Ördögkúti dr Kormos Béla óvó-iskola. Növendékek száma 44. Évi szükséglete 693 frt. Ehez Dr. K o r m o s Béla évi 150 frttal, a Wesselényi-egyesület 100 frttal járul, a többi a központot terheli.

Kiadásunk ez évben a központi költségvetés szerint:

Fenntartásra 500 „

Óvónő 5-öd éves pótléka 50 „

Dajkának ez évre 15 „

565 frt.

Felügyelő biz. elnök: L á z á r Ferencz. Óvónő: T ó t h Lilla, a ki szintén 5-öd éves pótléka élvezetébe lépett.

10. S e g e s v á r i E m k e - ó v ó . Létesült 1888-ban. Jelenleg majdnem kizárólag a központ tartja fenn. Növendékek létszáma 84. Költségvetés ez évre 720 frt. Ebből központi segély		680 frt.
Óvónő 5-öd éves pótléka az 1898—99. félévre		25 »
Hiány fedezet, kifizetve		140 »
Központi segély ez évben		845 frt
11. S z á s z v á r o s i ó v ó . (Hunyadvárm.) Évi szükséglete 1.148 frt. Növendékek száma 60. Központi Emke-segélye, évi		200 frt.
12. V a j d a - h u n y a d i E m k e - ó v ó . (Hunyadvárm.) Létesült 1889-ben. Felügyelő-bizottsága az idén C s e h László elnöklete alatt újjászerveződött. Ápr. 11-én rendeztek egy jótékonyezélu előadást. Az Emke központi kiadása az idén:		
Óvónő fizetéséhez		300.— frt
» 5-öd éves pótléka		45.85 »
Óvoda után nyugdíjilleték ez évben		25.40 »
Óvó-épület javítására		472.07 »
Járadék		843.92 frt.

Az ig. választmány a leköszönt **dr. B ü c h l e r Mór** felügyelő-bizottsági elnöknek és **N e h é z János** gondnoknak sok évi fáradozásukért köszönetét nyilvánította.

Ez óvónkra nézve sikerült **L u k á c s László** kir. pénzügyminiszter úrtól kieszközölni, hogy a **v a j d a - h u n y a d i ó v ó** értékes telkét a kir. kincstár 214 frt 14 krért az Emkének adja el, minek alapján a felügyelő-bizottságot és fiókválasztmányt felhívtuk, hogy új épület emeése tárgyában egyetértőleg terjesszen be tervet és költségvetést.

Felügyelő-bizottsági elnök: **C s e h László**. Óvónő: **P a p p Irma**.

13. Felterjesztést intéztünk a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a **K o l o z s v á r - M o n o s t o r** kerületi állami óvó létesítése tárgyában, a mi tényleg végbe is ment.

Gyermekek-menedék helyeink voltak a lefolyt nyáron :

1. B o i c z á n (Hunyadvárm.) Központi segély	50 frt.	Gyermekek menedék helyek.
2. B o r b á n d o n (Alsó-Fehérvárm.) Központi segély	50 »	
3. H a r ó n (Hunyadvárm.) Központi segély	50 »	
4. H o s d á t o n (Hunyadvárm.) Központi segély	50 »	
5. K i s - K a p u s o n (Kolozsvárm.) Központi segély	50 »	
6. L o z s á d o n (Hunyadvárm.) Központi segély	50 »	
7. R á p o l t o n (Hunyadvárm.) Központi segély	50 »	
8. T o r d o s o n (Hunyadvárm.) Központi segély	50 »	

IV. Egyházi (lelkészi) segélyek.

1. Algyógyi ref. kegyuri egyház. Az idén a papilak és a templom romlásainak kiigazítására kértük föl az algyógyi alapítványi birtokot kezelő kir. földművelésügyi minisztert. A javítás megígértetett.		Egyházi, lelkészi segélyek.
2. Alsó-Porumbák (Fogaraszvárm.) róm. kath. körlelkésznek, 1888-tól 10 évre megszavazott segélye lejárt. Ez évre is rendkívülieg folyósított	100 frt.	
3. B o r s z é k i (Csikvárm.) róm. kath. körlelkésznek Gyergyó-Bélborért stb. évről évre megújíthatólag, az idén	50 »	
4. B r a i l a i ref. egyháznak 5 éves járadék 1897-től	200 »	
5. B r a s s ó i á g . e v . m a g y a r egyháznak 10 éves 1888-tól. Lejárt. Ez évre is folyósítva	200 »	
6. B r a s s ó i ref. egyháznak 10 éves, 1897-től	200 »	
7. D o b r a (Hunyadvárm.) róm. kath. körlelkésznek 10 éves, 1888-tól. Lejárt, ez évre is rendkívülieg folyósítva	120 »	
8. G a l a c z i ref. egyháznak ez évre, 1898-tól, évről-évre megújíthatólag	200 »	
9. G y e r g y ó - T ö l g y e s (Csikvárm.) róm. kath. körlelkésznek, Békásért stb., 1888-tól, 10 éves segély. Lejárt. Ez is évre rendkívülieg folyósított	200 »	
10. K i s - b a r e s a i (Hunyadvárm.) ref. egyházközség gondozásáért kapja az alpestesi pap, évről-évre megújíthatólag	50 »	
A választmány kimondta Kis-Barcasán egy önálló anyaegyház létesítésének elősegítését.		
11. K ü k ü l l ő v á r i (Nagy-Küküllővárm.) ref. lelkésznek, 10 éves, 1889-től	100 »	

12. Medgyesi (Nagy-Küküllővárm.) ref. körlelkésznek 32 éves 1889-től (fügőben)	125 frt
13. Naszódi (Beszterce-Naszódvárm.) r. kath. körlelkésznek, 10 éves 1888-tól.	
Lejárt. Ez évre is folyósítva	300 »
14. Oláh-újfalusi (Fogaraszvárm.) ref. papnak 32 éves, 1889-től	50 »
15. Pusztakamarási (Kolozsvárm.) ref. körlelkésznek (paplak és iskola építés) 32 éves, 1889-től	15 »
16. Segesvári (Nagy-Küküllővárm.) ref. lelkésznek 32 éves, 1889-től	100 »
17. Szász-sebesi (Szebenvárm.) r. kath. körlelkésznek 1833-tól, 10 éves segély. Lejárt. Ez évre is folyósítva	100 »
18. Topánfalvi (Torda-Aranyosvárm.) r. kath. körlelkésznek, 10 éves segély 1888-tól. Lejárt. Ez évre is folyósítva	100 »
19. Uzdí-szentpéteri (Kolozsvárm.) ref. körlelkésznek, 32 éves segély, 1888. jan.-tól	100 »

20. Felekezeti lelkészi segélyeinket illetőleg, Úgron Zoltán alapító tag indítványára, felszólítottuk ez évben az illető egyházi főhatóságokat, hogy a papi fizetési minimum állami rendezése alkalmából a nem kath. felekezetek az Emke eddigi évi segélyeire ne reflektáljanak és ugyanazt szándékozzunk tenni majd a kath. congrua rendezése alkalmával is. Az egyesület célja az így felszabadult erőt majd a népoktatási intézmények fejlesztésére fordítani. A ref. egyházi főhatóság azt válaszolta, hogy a 32 éves, szerződésileg biztosított segélyek folyósításától el nem állhat. A többinek megszüntetése egyenesen az egyesület hatáskörében áll, mert általában akkor indítottuk meg a járadékokat, mikor állami vagy más rendzéről még szó sem volt.

A szerződéses ev. ref. segélyek az egyházi főhatóság elszámolására folyó évi április havában folyósítottak és a folyó évi összegekbe beszámítottunk 340 frt 42 krt, a mely összeg a a ref. egyházkerület igazgató-tanácsa által a múlt évről részint az állomások megszűnte, részint betöltetlensége miatt nem adatott ki. Így beszámítottuk a maros-gazsi 65 frt 42 krt, a némai 62 frt 50 krt, szász-újfalusi 137 frt 50 krt, kajántói 50 frt tanítói és medgyesi 25 frt papi járadékot. E járadékok a folyó évre nem folyósítottak.

V. Népkönyvtárak és olvasókörök.

Népkönyvtárakról általában. Az Emke népkönyvtárai és olvasókörei száma jelenleg 103. Ebből a múlt közgyűlés óta létesítve 36.

Az Emke rendelkezésre álló összes könyvkészletét ez évben számbavéve, ezenkívül új könyvek beszerzésére, kötéssel együtt, felhasználattott 1000 frt.

Ebből 500 frt az Emkéé, 500 frtot a kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter bocsátott rendelkezésre. Tavalyi államsegélyünk 1000 frt volt. Részünkről a miniszter urat jövőre ismét legalább 1000 frt folyósítása tárgyában megkeresvén, reményünk van, hogy ez így lesz, mert az áll. költségvetésbe is az idén könyvtárak stb. céljára a tavalyinál nagyobb összeg van fölvéve.

Népkönyvtáraink bekötve, számozva, névsorral és Alapszabályokkal ellátva küldetnek szét s rendszeren az áll. iskolákban kezeltetnek.

Eddig szervezett 102 népkönyvtárunk és olvasókörünk helyét és neveit alább soroljuk elé. Ezen kívül még mások létesítése tárgyában is levelezésben állunk sok irányban. A feltűnőbb betűkkel szedettek az ez évben létrejött népkönyvtárak.

Népkönyvtárak felsorolása.

1. Apáczai <i>Emke</i>-népkönyvtár (Brassóm.) 2. <i>Aranyos-rákosi Emke-népkönyvtár.</i> (Torda-Aranyosvm.) Alakulóban. 3. Balászfalvi <i>Emke</i>-népkönyvtár. (Alsó-Fehérm.) 4. Bácsfalusi <i>Emke</i>-olvasókör. (Brassóm.) 5. <i>Bádoki Emke-népkönyvtár.</i> (Kolozsm.) Az áll. iskola helyiségében nyert otthont s Bartha Pál tanító viszi a könyvtárosi kötelességeket. 16 frt »Könyvtár alap« czimű vagyona van már. 6. Bánffy-hunyadi <i>Emke</i>-népkönyvtár. (Kolozsm.) 7. Besztercei <i>Emke</i>-népkönyvtár. (Beszterce-Naszódm)	8. Beresztelki <i>Emke</i>-népkönyvtár. (Maros-Tordam.) 9. Bélbóri <i>Emke</i>-népkönyvtár. (Csikm.) 10. <i>Bolyai Emke-népkönyvtár.</i> (Nagy-Küküllöm.) Az iskola helyiségében helyeztetett el. Könyvtáros: Ferenczi Alajos áll. isk. tanító. 11. <i>Borgó prundi Emke népkönyvtár.</i> (Beszterce-Naszódm) Az állami iskolában helyezték el a tanító felügyelete alá. 12. Brassói első <i>Emke</i>-népkönyvtár (Brassóm.) A Magyar polgári-kör helyiségében van kezelésre elhelyezve. Az iparosok használják. 13. Brassói második <i>Emke</i>-népkönyv-

tár. (Brassóm.) Az iparos ifjak önképző- és betegsegélyző egyesülete helyiségében van elhelyezve. Az iparos ifjak használják.

14. Brassói harmadik *Emke-népkönyvtár*. (Brassóm.) A bolognai városrésznek adatott, hol a magyarság egyik főfészke van.

15. Brassói negyedik *Emke-népkönyvtár*. (Brassóm.) Az ipartanoncz-iskola önképzőköre tanulói számára helyzetetett el az iskolában. Az olvasók száma meghaladja a 600-at.

16. Brassói ötödik *Emke-népkönyvtár*. (Brassóm.) A Brassómegyei tanítótestület kérelmére küldtünk 45 kötet értékes művet a Szabó-féle könyvajándékból. A testület kezeli. Az olvasó-kör szellemi és kedves otthona a tagoknak.

17. Brádi *Emke-népkönyvtár*. (Hunyadm.)

18. Budapesti orsz. Paedagogium tanszermuzeumnál. (Ajándék.)

19. Bürköszi *Emke-népkönyvtár*. (Nagy-Küküllöm.)

20. Csegezi *Emke-olvasókör* (Torda-Aranyosvm.) A megyei választmány hozta létre.

21. Csernátfalusi *Emke-népkönyvtár*. (Brassóm.)

22. Csikgyimesbánkfalvi népkönyvtár. (Csikm.)

23. Dévai *Emke-népkönyvtár*. (Hunyadm.)

24. Erdő-szent-györgyi *Emke-népkönyvtár*. (Maros-Tordam.) Az állami iskolában helyzetetett el s az iskolai könyvtárral kapcsolatban Nagy János áll. isk. tanító kezeli a gondnokság felügyelete alatt.

25. Felenyedi *Emke-népkönyvtár*. (Alsó-Fehérm.)

26. Felsőszováthi *Emke-népkönyvtár*. (Kolozsm.)

27. Gerendkereszturi *Emke-népkönyvtár*. (Torda-Aranyosm.)

28. Gernyeszegi *Emke-népkönyvtár*. (Maros-Tordam.)

29. Gödemesterházi *Emke-népkönyvtár*. (M.-Tordam.) Az áll. iskolában helyzetetett el, s az áll. tanító: Pap Ferencz kezeli.

30. Gyergyó-békási *Emke-népkönyvtár*. (Csikm.)

31. Halmágyi *Emke-népkönyvtár*. (Nagy-Küküllöm.)

32. Hétfalusi központi *Emke-olvasókör*. (Brassóm.)

33. Horgospataki *Emke-népkönyvtár*. (Szolnok-Dobokam.)

34. Hosszua-szózi *Emke-olvasókör*. (Kis-Küküllöm.)

35. Hosszufalu-alszegi *Emke-olvasókör*. (Brassóm.)

36. Hosszufalu-fürészmezei *Emke-olvasókör*. (Brassóm.)

37. Kakasdi *Emke-népkönyvtár*. (M.-Tordam.) Kezeli Donáth Aladár, községi isk. tanító.

38. Kalotászentkirályzentelki *Emke-népkönyvtár*. (Kolozsm.)

39. Kisfülpösi *Emke-népkönyvtár*. (Kolozsm.) Az áll. iskolában helyzetetett el, s Musnay Kálmán ig. tanító teljesíti a könyvtárosi tiszteletet.

40. Kis-kapusi *Emke-népkönyvtár*. (Kolozsm.) Az áll. iskola helyiségében helyzetetett el Kusztós Géza tanító felügyelete alá

41. Kis-kapusi *Emke-népkönyvtár*. (Nagy-Küküllöm.)

42. Kis-sebesi *Emke-ifjusági-népkönyvtár*. (Kolozsm.)

43. Kolozsvári II. közs. isk. könyvtár. Nagyobb mennyiségű könyvvel támogattuk.

44. Kőröd-szentmártoni *Emke-népkönyvtár*. (Kis-Küküllöm.)

45. Kőhalmi *Emke-népkönyvtár*. (Nagy-Küküllöm.)

46. Kőrösbányai *Emke-népkönyvtár*. (Hunyadm.)

47. Kőszvényes-remetei *Emke-népkönyvtár*. (Maros-Tordam.)

48. Küküllővári *Emke-népkönyvtár*. (Nagy-Küküllöm.)

49. Lajosfalvi *Emke-népkönyvtár*. (Beszterce-Naszódm.) Az áll. iskola nyújt számára otthont, s a könyvtárosság köteleseit a tanító viszi.

50. Lozsádi *Emke-népkönyvtár*. (Hunyadm.)

51. Magyar-décei *Emke-népkönyvtár*. (Szolnok-Dobokam.) A ref. iskolába elhelyezve, a ref. lelkes, Sófalvi Károly felügyelete alatt áll. Használata rendes.

52. Magyar-fodorházi *Emke-népkönyvtár*. (Kolozsm.) Az áll. iskola egyik helyiségében helyzetetett el. Felügyelője Nagy Endre áll. isk. tanító.

53. Magyar-frátai *Emke-népkönyvtár*. (Kolozsm.) Az állami iskola könyvtárával együttesen. Nagy Sándor könyvtáros kezeli. A felügyelet gyakorlására és a könyvtár gyarapítására az Alapszabályok értelmében megalakult a 6 tagú gondnokság, elnök és jegyzővel.

54. Magyar-nemegyei *Emke-népkönyvtár*. (Beszterce-Naszódm.)

55. Magyar-régeni *Emke-népkönyvtár*. (Maros-Tordam.) Az ig. tanító Nagy Lajos felügyelete alatt áll.

56. Maros-bogáti *Emke-népkönyvtár*. (Torda-Aranyosm.)

57. Maros-szent-benedeki *Emke-népkönyvtár*. (Alsó-Fehérm.)

58. Maros-szent-királyi *Emke-népkönyvtár*. (Maros-Tordam.) Újabb alkotás.

59. Maros-szent-györgyi *Emke-népkönyvtár*. (Maros-Tordam.)

60. Maros-vécsi *Emke-népkönyvtár*. (Maros-Tordam.)

61. Medgyesi *Emke-népkönyvtár*. (Nagy-Küküllöm.)

62. Mező-nagy-csáni *Emke-olvasókör*. (Torda-Aranyosm.) Szervezkedése folyamatban van.

63. Mező-záhi *Emke-népkönyvtár*. (Torda-Aranyosm.) Az áll. isk. tanító, Szakács Károly felügyelete alatt áll és az áll. iskola helyiségében van elhelyezve. Nagy olvasottságnak örvend, a falu mindkét nyelvű lakócai szorgalmatosan használják.

64. Mocsi *Emke-népkönyvtár*. (Kolozsm.)

65. Mohai *Emke-népkönyvtár*. (Nagy-Küküllöm.)

66. *Nagy-ölyvesi Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordam.) Az áll. iskolában van elhelyezve Simon Károly felügyelete alatt.
67. *Nagy-sajói Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.)
68. *Nagy-sármási Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.)
69. *Nagy-selyki Emke-népkönyvtár.* (Nagy-Küküllöm.)
70. *Nagy-szebeni Emke-népkönyvtár.* (Szebenm.) A Ferencz József közkórházban elhelyezve.
71. *Nagy-teremi és terem-újfalusi Emke-népkönyvtár.* (Kis-Küküllöm.)
72. *Naszódi Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.)
73. *Nyéni Emke-népkönyvtár.* (Háromszékm.) Bodoláról helyzetetett át.
74. *Offenbányai Emke-népkönyvtár.* (Torda-Aranyosm.) Az áll. iskolában helyzetetett el Eröss Antal áll. tanító felügyelete alá.
75. *O-brettyei Emke-népkönyvtár.* (Hunyadm.)
76. *Óradnai Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.)
77. *Petrozsényi Emke-népkönyvtár.* (Hunyadm.)
78. *Pipei Emke-népkönyvtár.* (N-Küküllöm.)
79. *Pürkerecei Emke-olvasókör.* (Brassóm.) Elnök: Fejér Gyula.
80. *Radna-borbereki Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.) Az áll. el. iskola gondnoksága helyezte el az iskola falai közé.
81. *Rettegi Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokam.) Az áll. iskola helyiségében helyzetetett el, s Pál Ferencz igazgató végzi a könyvtárosi teendőket.
82. *Segesvári Emke-népkönyvtár.* (Nagy-Küküllöm.) Az áll. iskolai igazgató Benedek Mihály felügyelete alatt az iskolai ifjusági könyvtáros kezeli.
83. *Sepsiszentgyörgyi fiárvaház Emke-népkönyvtára.* (Háromszékm.)
84. *Sófalvi Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.) Az áll. iskolában helyzetetett el, s a tanító kezeli.
85. *Szakadati Emke-népkönyvtár.* (Szebenm.)
86. *Szász-kis-almási Emke-népkönyvtár.* (Kis-

- Küküllöm.) Az áll. iskola helyiségében helyzetetett el. Kénosi Lajos vezértanító végzi a könyvtárosi kötelességeket.
87. *Szász-sebesi Emke-népkönyvtár.* (Szebenm.)
88. *Szent-gericeai Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordam.) Az áll. iskolában helyzeték, s Májai Gábor áll. isk. igazgató ügyel fel rá. A könyvtáros jelentése szerint különösen a szépirodalmi és történelmi műveket olvassák erősen.
89. *Széki Emke-népkönyvtár.* (Szolnok-Dobokam.) Az áll. iskola gondnoksága felügyelete alatt áll. Használata rendes.
90. *Szilágy-csehi Emke-népkönyvtár.* (Szilágym.)
91. *Tacsi Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.) Az áll. iskolában helyzetetett el s a könyvtárosságot az iskola tanítója végzi.
92. *Tatrangi Emke-olvasókör.* (Brassóm.)
93. *Torda-turi Emke-népkönyvtár.* (Torda-Aranyosm.) Alapszabályai megerősítettek. Megalakult a felügyelő bizottság, mely a könyvtárt az áll. iskolában helyezte el Kovács Sámuel könyvtáros felügyelete alá.
94. *Toroczkói Emke-népkönyvtár.* (Torda-Aranyosm.)
95. *Türkösi Emke-olvasókör.* (Brassóm.)
96. *Ürmösi Emke-népkönyvtár.* (Nagy-Küküllöm.)
97. *Vajda-szent-iványi Emke-népkönyvtár.* (Maros-Tordam.) Az áll. iskola igazgatói irodájában helyzetetett el. Az iskola gondnokságából alakult kezelő-bizottság a könyvtárossággal egy évre Felméri Sándor ig. tanítót bízta meg.
98. *Válaszuti Emke-népkönyvtár.* (Kolozm.) Független.
99. *Verespataki Emke-népkönyvtár.* (Alsó-Fehérm.)
100. *Vizaknai Emke-népkönyvtár.* (Alsó-Fehérm.)
101. *Voldorfi Emke-népkönyvtár.* (Nagy-Küküllöm.)
102. *Zajzoni Emke-népkönyvtár.* (Brassó-megye.)
103. *Zselyki Emke-népkönyvtár.* (Besztercze-Naszódm.) Az áll. iskolában helyzetetett el, s a tanító kezeli.

Könyvadománnyal szolgáltunk az új népkönyvtárakon kívül:

- a) A kolozsvári áll. polgári leányiskola tankönyvtárának a Szabó Ferencz-féle ajándékból 45 drb. értékes könyv.
- b) Emke-népiskoláknak évről-évre vizsgáikra.
- d) M. Á. V. kolozsvári üzletvezetőségnek, Telkes

Könyvadományt kaptunk: az »Izraelita Magyar Irodalmi Társulat« kiadványaiból 25 drbot, azzal a megkereséssel, hogy felekezeti különbség nélkül a magyarnyelvben dícséretes előhaladást tanusított tanulók közt osszuk ki, jelezvén a társulat, hogy ily adományt jövőre is küldeni fog.

VI. Daloskörök.

Dalosköreink száma jelenleg 50. Ezek közül újonnan alakult 11. A daloskör vezetői jutalmazására, daloskönyvekre, kottapapírosra stb. az idén fölvéve 500 frt

Daloskörök-ről általában.

Simon: »Hogyan magyarosítsuk a vezetékneveket?» című füzetből féláron 30 példány.

e) A Voldorfi olvasó-egyesületnek 25 frt államszegélyből központunk által kedvezményes árban nagyobb mennyiségű könyv rendeltetvén meg, arról elszámoltunk.

Jutalomban részesültek ez évben eddig:

1. G á b r i e l i s z J ó z s e f nagy-sajói daloskörvezető	25
2. Z s i g m o n d A l b e r t t a c s i daloskörvezető	25
3. W e i n h o l d K á r o l y s z á s z - s e b e s i daloskörvezető (immár másodizben)	25

Az Emke-daloskörök szervezésére nézve nyomtatott Alapszabályaink és utasításaink vannak.

Kiváló érdemet szerzett ez évben a népolvasókörök és daloskörök szervezése körül a Torda-Aranyosvármegyei választmány, mely lelkes hangú és a szervezkedésre utasítást tartalmazó fölhívást küldött a vármegye magyar tannyelvű összes iskoláihoz és fölhívását hasonló intézkedés megtétele végett megküldötte a többi társ-választmányok elnökségeinek is.

Dalosköreink, névszerint felsorolva, jelenleg az alábbiak. A feltünőbb betűkkel szedettek, Daloskörök felsorolása.
ez évben alakultak:

1. Alsó-rákosi *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllöm.)
2. Apáczai *Emke-daloskör.* (Brassóm)
3. Barcza-újfalusi *Emke-daloskör.* (Brassóm.)
4. Bágyni *Emke-daloskör.* (Torda-Aranyosm.)
5. Bodolanyéni ifjúsági *Emke-daloskör.* (Háromszék)
6. Bürkösi *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllöm.)
7. Csegezi *Emke-daloskör.* (Torda-Aranyosm.)
8. Csértés-hondoli *Emke-daloskör.* (Hunyadm.)
9. Dévai *Emke-daloskör.* (Hunyadm.)
Tevékenyen működik.
10. Dombói *Emke-daloskör.* (Torda-Aranyosm.)
Karnagy: J ó z s e f Dénes tanító.
11. Fehéregyházi *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllőmegye.)
12. Felsőszentmihályfalvi *Emke-daloskör.* (Torda Aranyosm.)
13. Fogarasi *Emke-dalegyesület.* (Fogarasm.)
14. Govásdiai *Emke-daloskör.* (Hunyadm.)
15. Gyergyó-szentmiklósi dalegyesület. (Csikm.)
16. Gyulafehérvári *Emke-dalegyesület.* (Alsó-Fehérm.)
17. Halmágyi *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllőmegye.)
18. Harasztosi *Emke-daloskör.* (Torda-Aranyosm.)
19. Héderfáji *Emke-daloskör.* (Kis-Küküllöm.)
20. Hétfalusi *Emke-dalárda.* (Brassóm.)
21. Kakasdi *Emke-daloskör.* (Maros-Tordam.)
Dalosköri vezető Donáth Aladár tanító.
22. Kerelő-szent-páli *Emke-daloskör.* (Kis-Küküllöm.) Alakulásban.
23. Krizsbai *Emke-daloskör.* (Brassóm.)
24. Küküllővári *Emke-daloskör.* (Kis-Küküllöm.)
25. Lozsádi *Emke-daloskör.* (Hunyadm.)
26. Magyar-nemegyei *Emke-daloskör.* (Besztercze-Naszódm.)

27. Mező-nagycsáni *Emke daloskör.* (Torda-Aranyosm.)
28. Mohai *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllöm)
29. Nagyági *Emke-daloskör.* (Hunyadm)
30. Nagy-sajói *Emke-daloskör.* (Besztercze Naszódm.)
31. Nagysármási *Emke-daloskör.* (Kolozsm.)
32. Nagyselyki *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllöm.)
33. Nagy-szebeni, *Emke védnöksége alatt álló ref. énekkar.* (Szebenm.) Régebben alakult, e nevet és jelleget ebben az évben kérte és kapta meg.
34. Nagy-teremi és teremi-újfalusi erkölcsnemesítő és ifjúsági *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllöm.)
35. Naszódi *Emke-daloskör.* (Besztercze-Naszódm.)
36. Óradnai *Emke-dalegyesület.* (Besztercze-Naszódm.)
37. Pipei *Emke-daloskör.* (Kis-Küküllöm.)
38. Sárpataki *Emke-daloskör.* (Maros-Tordam.)
39. Sinfalvai *Emke-daloskör.* (Torda-Aranyosm)
40. Sófalvi *Emke-daloskör.* (Besztercze-Naszódm.)
41. Szász-máthéi *Emke-daloskör* (Szolnok-Dobokam.)
42. Szászsebesi *Emke-daloskör.* (Szebenm.)
43. Szent-gericzei *Emke-daloskör.* (Maros-Tordamegye.) Ez év márcz. idusát fényes ünnepséggel ülte meg. Karnagy V a r g a Lajos.
44. Tacsai *Emke-daloskör.* (Besztercze-Naszódm.)
45. Tatrángi *Emke-daloskör* (Brassóm.)
46. Topánfalvi *Emke-daloskör.* (Torda-Aranyosm.) Fügőben.
47. Torda-turi *Emke daloskör.* (Torda-Aranyosm.)
48. Türkösi *Emke-daloskör.* (Brassóm.)
49. Ürmösi *Emke-daloskör.* (Nagy-Küküllöm.)
50. Zselyki *Emke-daloskör.* (Besztercze-Naszódm.)

További daloskörök alakulása tárgyában még sok felé folyt levelezés s E. M. K. E. daloskönyvvel önkezelési árban nem Emke-dalosköröknek is szolgáltunk.

VII. Kiadványok.

Kiadványok.

Kiadványok ezimén a bemutatott költségvetésben szerepel:

1. Dr. J a n e s ó B e n e d e k forrás-munkája II-ik köteteért	1.100 frt.
2. »E. M. K. E. Hivatalos Értesítő.« Évi jelentés és egyéb kezelési nyomtatványok	550 »

Dr. J a n e s ó B e n e d e k forrás-munkáját, »A román nemzetiségi törekvések története« stb., illetve e mű II. kötetének nyomtatás alatt levő kéziratát, az Emke bíráló, u. m. K u u n Géza gr., M o l d o v á n G e r g e l y dr és S z á d e e z k y L u j o s dr. — úgy mint az I. kötetet — minden tekintetben irodalmi nyereségnek nyilvánították.

Megemlítjük, hogy D e V r e u g h t Á g o s t o n igazgató W a v r e b ó l, Belgiumból, felolvasás tartása végett a román kérdésre vonatkozó könyvek küldését kérvén, számára megfelelő átirat kíséretében a következő könyvek küldettek meg: Ó v á r y L. L e R o u m a i n s d e H o n g r i e e t l' É t a t H o n g r o i s; M o l d o v á n G. R é p o n s e; J e s z e n s z k y S. dr. L e s c a l o m n i a t e u r s d e l a H o n g r i e; P r o t e s t a t i o n; L e s R o u m a i n s H o n g r o i s.

Fekete Nagy Béla Emke-jegyző »Munkás kéz« ezimén magyar néplapot szándékoztván megindítani, a választmány erkölcsi támogatását helyezte kilátásba.

VIII. Vegyes segélyek.

Vegyes segélyek.

V e g y e s s e g é l y e k ezime alatt a költségvetésben előirányzott következő összegeket, illetve tételeket számoljuk el:

1. Ú j a b b s e g é l y e k r e a t ő k e - k a m a t j ő v e d e l e m b ő l f. é v v é g e i g r e n d e l k e z ő s r e m a r a d	490.30 frt
2. M a g y a r n ő k E m k e - l o b o g ó a l a p i t v á n y a (jelenleg 15.897 frt 94 kr) ez évi 5%-os kamata 794 frt 88 kr. Ebből:	
a) B e t h l e n G á b o r g r ó f e m l é k é r e l é t e s i t e n d ő 10.000 f r t o s a l a p i t v á n y h o z I I - i k r é s z l e t ű l c s a t o l a n d ó	500.— »
b) R e n d e l k e z é s r e m a r a d	294.88 »
A már tőkésített gr. B e t h l e n G á b o r e m l é k - a l a p i t v á n y 500 frt I-ső részletéhez, annak 5% kamatában a f. évre 25 frt esatolandó.	
36. jk. sz. h a t á r o z a t a a l a p j á n a z E. K. E. a q u a r e l l - k é p e k j a v i t á s á é r t G o r ó A. L a j o s f e s t ő n e k	200.— »
4. F i ó k v á l a s z t m á n y o k 25%-a h e l y r e á l l i t á s á r a s z e m b e n a f i ó k o k c u l t u r á l i s s t b. k i a d á s a i v a l , m e l y e k a t a g d i j a k b ó l v o n a t t a k l e , h e l y r e á l l i t á s u l a z i d é n r e e l ő i r á n y o z v a	700.— »
5. N é h a i V e r e s s F e r e n c z 48-as tűzmester alapítványának kamatai a Kolozs-megyei honvéd-egyesület kezéhez 48-as beteg honvédek gyógyítási stb. költségeire kiszolgáltatva, az idén	29.28 »
6. K e g y e l e t i k i a d á s o k :	
a) B e t h l e n G á b o r g r ó f o l a j k é p e	300.— »
b) H o r v á t h G y u l a o l a j k é p e	200.— »
c) O r b á n B a l á z s b á r ó e m l é k é r e	100.— »
d) S z a t h m á r y G y ő r g y s i r e m l é k é r e	100.— »
	Együtt . . . 700.— frt.

G á b o r Á r o n a s z é k e l y á g y u h ő s s z o b r a j a v á r a g y ű j t é s a v á l . 1898 o k t . 12 - i k i ü l é s é b e n

7. K ö n y ö r a d o m á n y o k r a f ő l v a n v é v e	13.— »
Az összegből egy néptanító özvegye kapott 100 frtot s mások kisebb összegeket. A neveket nem soroljuk föl.	200.— »

8. I g a z g a t ó v á l a s z t m á n y r e n d e l k e z é s é r e t e t t k i a d á s o k	250.— frt.
- E t é t e l a l a t t v a n n a k : a t ű z - é s n y u g d i j b i z t o s í t á s , u t a z á s , i l l e t é k e k , h a g y a t é k i ű g y e k o k m á n y b é l y e g e i ; a g i t á c i o n á l i s k i a d á s o k , k o s z o r u k k ö l t s é g e i s t b .

IX. Általános, vagy közigazdasági irányu intézkedések.

Általános irányu, vagy közigazdasági intézkedések.

Ezek közül első helyen említjük föl, hogy a »Pancsovai G r o m o n D e z s ő M a g y a r n y e l v - t e r j e s z t ő - e g y e s ű l e t « a k o r m á n y h o z f e l i r a t o t i n t é z v é n a c z é g f e l i r a t o k o n é s a z ű z l e t i h i r d e t é s e k b e n a z á l l a m n y e l v k ö t e l e z ő h a s z n á l a t a t á r g y á b a n , e z t a t e s t v é r e g y e s ű l e t t ő l v e t t m e g k e r e s é s r e m i i s p á r t o l ó f e l i r a t t a l t á m o g a t t u k .

»Az Erdélyi Gazdasági egylet«-től alapítani készült szövetkezetek központi hitelintézete számára arra szólítottatván föl, hogy nagyobb mennyiségű részjegyeket vásároljunk: a választmány tekintettel a szövetkezeti eszmének időközben megindított állami rendszerére, üzletrészeket nem vásárolt. Különbösen is a vállalat kockázatosnak bizonyult. Ellenben a Kolozsvári gazdák hitelszövetkezete betét elhelyezését kérve, értesítettük, hogy a készlethez képest az igazgatósági tagok szokott egyetemleges jótállása mellett a választmány betét elhelyezésére kész. Vidéki magyar pénzintézeteknél az érintett jótállás mellett jelenleg is közel 100,000 frank van így elhelyezve.

Az iparpártolás körébe tartozik, hogy a kolozsvári Ipartestület által kezdeményezett Erdélyrészi iparkiallítás eszméjét a legmelegebben felkaroltuk: sajnos azonban, hogy a kivitel egyelőre későbbre halasztandónak bizonyult.

A magyar ipar védelmére vonatkozó társadalmi intézkedés, hogy a T e m e s v á r i E l s ő M a g y a r G y u f a g y á r részvénytársaságnak, mely kizárólag magyar kezekben van és úgy az általa feldolgozott anyag hazai termék, mint ügyvezetése szintén magyar: megengedtük, hogy saját gyártású svédgyufáit »E m k e - g y u f a « ezímen hozza forgalomba, mely szivességgel szemben a gyár 5% hasznot ajánlott fel az egyesület kulturális céljaira. A kiváló minőségű és teljesen versenyképes Emke-gyufák fogyasztását köriratilag fogjuk ajánlani és e helyen is melegen ajánljuk a hazafias közönség figyelmébe.

Jelentésünk érkezvén, hogy a Parajd, Alsó- és Felső-Sófalva községi G y u f a g y á r munkásai a közegészségügyi viszonyoknak meg nem felelő gyári viszonyok közt végzik napi munkájukat: a népvédelem ezímen ennek alapján átiratokkal fordultunk az illetékes marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához, valamint az illető vármegyei közigazgatási hatósághoz. A gyár most egyébként is be lesz szüntetve és tulajdonosa Kolozsvárt állít fel másikat.

Egy nagy szebeni vállalkozó iparosnak a kocsipostai küldemények szállítása iránti kérését pártolólág terjesztettük föl a kir. kereskedelemügyi miniszterhez.

Foglalkoztunk a p á r i s i k i á l l í t á s o n való részvétel eszméjével is: azonban a testvér-egyesületek egy része, a költségekre való tekintettel, a részvételre nem vállalkozott és viszont az Emke is egy bizottság által tanulmányoztatva a dolgot, alkalmas tervet — legalább eddig még — találni nem tudott. A kiállítás kormánybiztossága ugyan anyagi támogatását is kilátásba helyezte.

E helyen említjük föl, hogy R é t h i Lajos czeplédi rajztanár, ugyancsak ez évben, a milenium emlékére »E m k e m a g y a r k á r t y a « rajzokat ajánlott föl értékesítés, illetve valamely kártya-gyáros által sokszorosítás végett. A kártya-rajzok a magyar történelem és népelet (tájképek) motívumaiból vannak véve és művészi erők által igen sikerülteknek nyilvánítottak. Az Emkétől egyelőre kéri a párisi kiállítás való bemutatás végett.

Erkölesi támogatásban részesítettük a kolozsvári Ereklje-Muzeumnak »Unió« kiállítását is, melyet az 50 éves évforduló alkalmával rendezett.

Befejezés.

A konkrét alkotásokon, segélyeken, szervező- és gyűjtő munkán kívül megemlítjük végezetre, hogy egyesületünk ez évben is igyekezett a h a z a f i a s k ö z s z e l l e m ápolója, a n e m z e t i é r z ű l e t fejlesztője lenni, amaz erkölcsi hatás és utak által, melyek a közönséggel való érintkezésben rendelkezésére állanak.

Igy, a hazafias közszellem ápolása végett, intézményeinket, fiókválasztmányainkat, népkönyvtárainkat és dalosköreinket, az idén is több ízben föl hívtuk hazafias öröm- vagy gyászünnepek tartására, melyekhez egyes segélyezett felekezeti és más intézményeink is csatlakoztak. Így felhívtuk őket az 1848. évi eseményeknek az 50 éves évforduló alkalmából megünneplésére; E r z s é b e t királyné Ő Felsége temetése napján, szeptember 17-én gyászisteni tiszteletok tartására, s ezenkívül is fennmaradtak a márczius 15-ike, Szent-István napja, Ő Felsége a király születésnapja stb., megünneplése tárgyában korábban szétküldött fölhívásaink intézkedései. Megünneplertetett a 10 szobor országos eseménye is. Az illető intézmények eljárásunkról, illetve az ünnepély lefolyásáról rendes jelentéseket tettek. Egyik iskolánkban, a magyar-nagy-zsomboriban, gróf B e t h l e n Gábor emlékünnepele is tartott.

Minden évben felemelő módon ülik meg Algyógyon a földműves iskola növendékei és tanári kara: az egyesület legnagyobb alapítója és első diszelnöke, gróf K u n Kocsárd emlékezetét. Az idén, május 5-én, mint az alapító gróf nevenapja évfordulóján a

szászvárosi K u n-collegium gymn. és elemi tanulói, élükön S i m o n Ferenccz igazgatóval és az egész tanári karral, számra mintegy 320-an, kegyeletes kirándulást rendeztek Algyógyra a gróf sirjához. A kirándulókat az iskola fogatain, nemzeti színű zászlók alatt az intézet hozta át és a tanulóserget a kir. földmivelésügyi miniszter rendeletéből megvendégelte. Ez alkalommal elhatározták, hogy a következő évben a gyógyi növendékek mennek át Szászvárosra és így felváltva K u n Kocsárd gróf két nagy alkotása jövőre a mondott napon minden évben egymást meglátogatja.

Juniusban a dévai áll. reáliskola tanári kara és tanulói rándultak át, számra mintegy 80-an.

Kiválóan ápolja a hazafias közszellemet és nemzeti érzést az immár 153-ra fől- szaporodott Emke-népkönyvtár, daloskör és olvasó egyesület. melyek az irodalom termékeinek is hű fogyasztói és a hírlapirodalomnak is pártolói. Szokásba ment, hogy dalosköreink nemcsak a nagyobb nemzeti, de egyházi ünnepek alatt is karénekeikkel részt vesznek a templomi istentiszteleteken és a karokban nem magyarajkuak is szerepelnek.

Az Emke központja maga, minden országosabb, nagyobb közalkalommal képviselőlet vagy küldöttség által van az illető kolozsvári ünnepeken jelen.

A legmagasabb királyi ház és az Emke.

Záradékul pedig azt hisszük, nem fejezhetjük be illőbben jelentésünket, mintha a nagy nemzeti gyász és veszteség alkalmából, mely a hazát és magyarságot örökre halhatatlan emlékü királynéja Erzsébet királyné Ő Felsege halála által érte, — idecsatoljuk kimutatását mindazon vonatkozásoknak, melyben a legmagasabb királyi ház és az E. M. K. E. az egyesület fennállása óta érintkeztek egymással. A kimutatás a következő:

1887. szeptember 23-án Ő Felsege a Király Kolozsvárt először fogadja az Emkét.

1888. február 22-én néhai R e z s ő trónörökös Ő Fensége és Fenséges neje, Stefánia királyi hercegasszony megjelennek a budapesti Emke-bálon, a kir. Operaházban.

1889. január 30-án R e z s ő trónörökös ravatalára gyászkoszorut helyezünk: »A nemzeti társadalom mély gyásza jeléül — az Emke« felirással. Részvétfelirat Ő Felségéhez.

1889. május 12-én J ó z s e f főherceg Ő Fenségét és Fenséges nejét ezüst lakodalmuk alkalmából üdvözöljük.

1889. szeptember 3-án a szamos-ujvári közgyűlésen Ő Felsege a király és J ó z s e f főherceg Ő Fensége a lobogószentelésen és a szögbeverésnél képviseltetik magukat. Az első szög a királyé.

1891. október 4-én a maros-vásárhelyi közgyűlésből Ő Fenségét a csehországi vasuti merénylet nem sikerülte fölött való örömmel sürgönyileg üdvözöljük.

1892. június 7-én Ő Felsege 25 éves koronázási ünnepén és annak öröme diszkozyulést tartunk Budapesten. Ő Fenségét megérkezésekor az északi pályaudvaron lobogónk alatt testületileg fogadjuk.

1893. november 12-én J ó z s e f főherceg Ő Fenségét 25 éves tüztöltő-főparancsnoki jubileuma alkalmából üdvözöljük.

1895. szeptember 12-én L á s z l ó főherceg halála alkalmából részvételirat J ó z s e f főherceg Ő Fenségéhez.

1895. szeptember 22-én Ő Felsege a király Kolozsvárt másodszer fogadja az Emkét.

1896. június 16-án Ő Felsege a király meglátogatja az Ezredéves közművelődési kiállítást. Ő Felsege sajátkezü aláírásával ellátott diszoklevél.

1896. szeptember 7-én az Ezredéves közművelődési congressusból hódoló sürgöny Ő Fenségéhez. Legmagasabb köszönet.

1897. május 12-én Z s ó f i a bajor királyi hercegnő, királynénk nővére halála alkalmából Ő Felsegeikhez részvételirat.

1897. november 4-én a kolozsvári közgyűlésen az Ezredéves-ünnep öröme 50,000 koronás »I. Ferenccz József Ő Felsege népiskola alapítvány«-t létesítünk.

1898. szept. 17-én Erzsébet királyné Ő Felsege ravatalára: »A magyarság Védőasszonyának — az Emke« felirással gyászkoszorut helyezünk.

1898. nov. 20-án a kolozsvári közgyűlésen 50,000 koronás »Erzsébet királyné Ő Felsege kisedővő-alapítvány«-t létesítünk.

Nem szünő gond és éber tevékenység között, így lesz az Emke jelszava: hűség, magyarság és hazafiság!